

Ο ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΚΥΡΟΥΣ ΚΑΝΟΝΑΣ ΤΟΥ ΑΓ. ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ ΚΑΙ ΤΑ ΑΝΥΠΑΡΚΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΕΚΚΛΗΣΙΟΛΟΓΙΚΑ ΔΙΛΗΜΜΑΤΑ

ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΗ Η ΠΕΡΙΕΚΤΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΟΛΟΓΙΑ;

Σκέψεις με άφορμή κείμενο του θεοφιλεστάτου επίσκοπου Άβύδου κ. Κυρίλλου.

Σέ έκτενές άρθρο του στή ΡΟΜΦΑΙΑ μέ τίτλο «Έμπιστεύομαι τήν Έκκλησία»[1] ό Θεοφιλέστατος έπίσκοπος Άβύδου Κύριλλος (Κατερέλλος) αναφέρει μεταξύ άλλων ότι ή Όρθόδοξη πατερική παράδοση όμολογεϊ στό Σύμβολο τής Πίστεως τήν πίστη «εις μίαν, άγιαν, καθολικήν καί άποστολικήν Έκκλησία», τήν όποία άποδέχεται ως τήν Όρθόδοξη Έκκλησία, παράλληλα όμως ούδέποτε άποδέχθηκε ότι ή Όρθόδοξη Έκκλησία εΐναι ή μόνη Έκκλησία του Συμβόλου. Για τόν Θεοφιλέστατο όσοι ταυτίζουν τή «Μία Έκκλησία» άποκλειστικά καί μόνο μέ τήν Όρθόδοξη Έκκλησία πρεσβεύουν τήν έσφαλμένη κατ' αυτόν «**άποκλειστική έκκλησιολογία**», ένω ή πατερική καί κανονική παράδοση άποδεχόταν, κατά τόν Θεοφιλέστατο, ότι στή «Μία Έκκλησία» του Συμβόλου τής Πίστεως περιλαμβάνονταν καί άλλες έτερόδοξες Έκκλησίες («περιεκτική έκκλησιολογία»).

Πρίν προχωρήσουμε σέ εξέταση των άνωτέρω ίσχυρισμών του Θεοφιλεστάτου εΐναι χρήσιμο νά έχουμε ύπ' όψιν μας ότι στήν Οικουμενική Κίνηση υπό τούς όρους “Χριστιανικός κόσμος”, “έτερόδοξοι”, “άλλες Έκκλησίες” στεγάζονται ένιαία έτερόκλητες στήν πίστη αίρετικές ομάδες-κοινότητες (Νεστοριανοί, Μονοφυσίτες, Ρωμαιοκαθολικοί, Παλαιοκαθολικοί, Λουθηριανοί, Άγγλικανοί, Μεταρρυθμισμένοι κλπ) πού κατά περίπτωση άρνοϋνται τό Χριστολογικό δόγμα, όλες ή τίς περισσότερες Οικουμενικές Συνόδους, άρνοϋνται όλα τά μυστήρια, άρνοϋνται τό άειπάρθενο τής Θεοτόκου, άρνοϋνται τήν τιμή προς τήν Θεοτόκο, τούς Άγίους, τόν Τίμιο Σταυρό καί τίς εΐκόνες. Άρνοϋνται τήν άποστολική διαδοχή, άρνοϋνται σύνολη τήν ιερή παράδοση καί αυτόν τόν Κανόνα τής Άγ. Γραφής... Εΐναι άσφαλώς γνωστό ότι οί περισσότερες από τίς πλάνες αυτές καί όσοι συνειδητά τίς άποδέχονται, έχουν καταδικαστεί από τίς Οικουμενικές Συνόδους καί τήν όμόφωνη πατερική, έκκλησιαστική παράδοση.

Πρός έπίρρωση των ίσχυρισμών του ό Θεοφιλέστατος:

Α. Έπικαλεΐται τρία πατερικά χωρία (Μ. Βασιλείου, Άγ. Ταρασίου, Άγ. Μάρκου Εύγενικοϋ),

Β. Άρνεΐται τήν οικουμενικότητα του Κανόνος τής έν Καρχηδόνη Συνόδου (255μΧ) (Άγ. Κυπριανοϋ), καί

Γ. Έπικαλεΐται τούς κανόνες 7ο τής Β' Οικουμενικής (Β-7) καί 95ο τής Στ' (Πενθέκτης) Οικουμενικής (Στ-95).

Προσεκτική όμως εξέταση των άνωτέρω πατερικών καί κανονικών αναφορών δέν έπιβεβαιώνουν τούς ίσχυρισμούς του Θεοφιλεστάτου περί «περιεκτικής έκκλησιολογίας».

Α. Τά πατερικά χωρία:

α) Στό χωρίο του Μ. Βασιλείου, πού έπικαλεΐται ό Θεοφιλέστατος, αναφέρεται: εις «τό

ἐπαναγαγεῖν πρὸς ἔνωσιν τὰς Ἐκκλησίας, τὰς πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως ἀπ’ ἀλλήλων διατμηθείσας». Ὁ Θεοφιλέστατος προσαρμόζει τὸ χωρίο στὴ σημερινή πραγματικότητα τῶν αἰρετικῶν-ἑτεροδόξων «ἐκκλησιῶν» ἀφήνοντας νὰ ἐννοηθεῖ ὅτι ὁ Ἅγιος ἀναφέρεται σὲ αἰρετικές-ἑτεροδόξες κοινότητες τὶς ὁποῖες χαρακτηρίζει ὡς “Ἐκκλησίες”!

Ὅμως τὸ χωρίο δὲν ἀναφέρεται σὲ αἰρετικούς καὶ αἰρετικές κοινότητες! Ἄς τὸ δοῦμε στὴ συνάφειά του: Εἶναι ἀπὸ τὴν ἐπιστολὴ τοῦ Ἁγίου «τοῖς ἐν Ταρσῶ περὶ Κυριακόν»[2], στὴν ὁποία ὁ Ἅγιος ἀναφέρεται σὲ μία ἐκκλησιαστικὴ κοινότητα, ἡ ὁποία λόγῳ τῆς συγχύσεως πού ἐπικρατοῦσε τότε, δὲν ἦταν σὲ κοινωνία μὲ τὶς ἄλλες Ἐκκλησίες. Ὁ Μ. Βασίλειος πλέκει ἐγκώμια γιὰ τὴν πίστη καὶ τὸ ἦθος τῆς Ἐκκλησίας αὐτῆς, ἐγγυᾶται προσωπικά ὁ ἴδιος γιὰ τὴν ὀρθόδοξη πίστη της καὶ παρακαλεῖ τοὺς ἐν Ταρσῶ νὰ τοὺς δεχθοῦν σὲ πλήρη κοινωνία «ἠνωμένους γνησίως, καὶ πάσης ἐκκλησιαστικῆς φροντίδος κοινωνούς» [3]. Ἀλήθεια, μπορεῖ νὰ ὑπονοήσῃ κάποιος ὅτι ὁ Ἅγιος ἀναφέρεται σὲ αἰρετικούς; ἢ ποιά σχέση μπορεῖ νὰ ἔχει ἡ περίπτωση πού ἀναφέρει ὁ Μ. Βασίλειος, μὲ τὴ σημερινή πραγματικότητα τῶν ἑτεροδόξων-αἰρετικῶν μονοφυσιτῶν, παπικῶν, προτεσταντῶν;

β) Ὁ Πατριάρχης Ταράσιος στό ἐπίμονο αἴτημά του πρὸς τοὺς αὐτοκράτορες γιὰ σύγκληση Οἰκουμενικῆς Συνόδου πρὶν ἀπὸ τὴ χειροτονία του σὲ Πατριάρχη εἶπε: «ὁρῶ καὶ βλέπω τὴν ἐπὶ τὴν πέτραν Χριστόν τόν Θεόν ἡμῶν τεθεμελιωμένην ἐκκλησίαν αὐτοῦ διεσχισμένην νῦν· καὶ διηρημένην, καὶ ἡμᾶς ἄλλοτε ἄλλως λαλοῦντας, καὶ τοὺς τῆς ἀνατολῆς ὁμοπίστους ἡμῶν χριστιανούς ἐτέρως, καὶ συμφωνοῦντας αὐτοῖς τοὺς τῆς δύσεως καὶ ἠλλοτριωμένους ἡμᾶς ἐκείνων ἀπάντων καὶ καθ’ ἐκάστην ὑπὸ πάντων ἀναθεματιζομένους». Ὁ Ἅγ. Ταράσιος ἀναφέρεται στὴν ἔλλειψη κοινωνίας μεταξύ τῶν Ἐκκλησιῶν ὅταν αὐτός ἐξελέγη Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως καὶ στὴν τραγικὴ θέση πού βρισκόταν ἡ Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως: Μέχρι τότε, ἐπειδὴ στό θρόνο τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἦσαν εἰκονομάχοι πατριάρχες εἶχε διακοπεῖ ἡ ἐκκλησιαστικὴ κοινωνία μὲ τὶς ἄλλες ἐκκλησίες (Ρώμη, Ἀνατολή). Τώρα ὅμως ὄντας ὁ ἴδιος ὀρθόδοξος πατριάρχης καὶ ἔχοντας κοινωνία ἐν τῇ πίστει μὲ τοὺς λοιπούς θρόνους ζητᾷ τὴν ἀποκατάσταση καὶ τῆς κοινωνίας μὲ τοὺς «ὁμοπίστους ἡμῶν χριστιανούς». Ἀξιοσημείωτη εἶναι ἡ ἀκρίβεια τοῦ Ἁγίου: «ἡμᾶς [τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει] ἄλλοτε [οἱ πρὸ αὐτοῦ πατριάρχες] ἄλλως λαλοῦντας [ἐναντίον τῶν εἰκόνων], καὶ τοὺς τῆς ἀνατολῆς ὁμοπίστους ἡμῶν χριστιανούς ἐτέρως καὶ συμφωνοῦντας αὐτοῖς τοὺς τῆς δύσεως καὶ ἠλλοτριωμένους ἡμᾶς». Συνεπῶς, κατὰ τὴν ἀρχὴ τῆς πατριαρχείας τοῦ Ἁγ. Ταρασίου, ἐνῶ πλέον ὅλοι οἱ θρόνοι, ὅλη ἡ Ἐκκλησία εἶχε τὸ αὐτὸ φρόνημα πίστεως, οἱ κατὰ τόπους Ὀρθόδοξοι στὴν πίστη Ἐκκλησίες δὲν ἦσαν σὲ κοινωνία μὲ τὴν Κωνσταντινούπολη καὶ γι’ αὐτὸ ὁμιλεῖ γιὰ «ἐκκλησία διεσχισμένην νῦν · καὶ διηρημένην». Ὑπῆρχε ὅμως τότε ὁμοφροσύνη-κοινωνία ἐν τῇ πίστει. Μποροῦμε νὰ χρησιμοποιήσουμε τὸ λόγο τοῦ Ἁγ. Ταρασίου γιὰ τὴν ὑπάρχουσα κατάσταση τοῦ “Χριστιανικοῦ κόσμου” μὲ τὴν τόσο ἀβυσσαλέα διαφορὰ σὲ βασικά θέματα πίστεως;

Συνεπῶς, τόσο ὁ Μ. Βασίλειος, ὅσο καὶ ὁ Πατριάρχης Ἅγ. Ταράσιος, ὅταν ἀναφέρονται σὲ Ἐκκλησίες δὲν ἐννοοῦν ἑτεροδόξες, αἰρετικές κοινότητες, ἀλλὰ Ὀρθόδοξες Τοπικὲς Ἐκκλησίες πού γιὰ κάποιους λόγους δὲν βρίσκονται σὲ κοινωνία μεταξύ τους, οἱ ὁποῖες ἦσαν «πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως ἀπ’ ἀλλήλων διατμηθεῖσαι». Ἀλήθεια ποιά σχέση ἔχουν τὰ χωρία αὐτὰ μὲ τὴν πραγματικότητα τοῦ σημερινοῦ “χριστιανικοῦ κόσμου”; Ποιά σχέση ἔχουν οἱ Ἐκκλησίες πού

αναφέρει ο Μ. Βασίλειος ή ο Άγ. Ταράσιος με τις κακόδοξες και αίρετικές κοινότητες του σημερινού “χριστιανικού κόσμου”;

γ) Έντύπωση προκαλεί ή χρήση του Άγ. Μάρκου του Εύγενικού για να υποστηριχθεί ή «περιεκτική εκκλησιολογία». Γράφει ο θεοφιλέστατος: «Ο Άγιος Μάρκος ο Εύγενικός φθάνοντας στη σύνοδο της Φερράρας έπέδωσε στον πάπα έπιστολή, όπου μεταξύ άλλων αναφέρει: «...σήμερον τά του Δεσποτικού σώματος μέλη, πολλοῖς πρότερον χρόνοις διεσπασμένα τε καί διερρηγμένα, προς τήν ἀλλήλων έπέιγεται ένωσιν· ου γάρ άνέχεται ή κεφαλή Χριστός ο Θεός έφεστάναι διηρημένω τῷ σώματι...». (Ο Μάρκος ο Εύγενικός αποκαλεί μάλιστα τή ρωμαϊκή Έκκλησία ως αδελφή Έκκλησία). Αύτά γράφει ο θεοφιλέστατος Άγιος Αβύδου. Όμως:

i) Στην έπιστολή του Άγ. Μάρκου προς τον πάπα αναφέρεται ο Σ. Συρόπουλος στα «Απομνημονεύματά» του και τή δημοσιεύει στα πρακτικά της Συνόδου ο Mansi και ο Grill στα “Acta Grecorum”. Όμως ουτε ο Mansi, ουτε ο Συρόπουλος αναφέρει ότι ο Άγ. Μάρκος αποκάλεσε τους Λατίνους «αδελφή Έκκλησία». Σε ένα μόνο από τά πολλά χειρόγραφα των “Acta Grecorum” ύπάρχει ο χαρακτηρισμός αυτός, ένῶ στα περισσότερα των χειρογράφων δέν συναντάται ή γραφή αυτή. Επίσης, στίς πολύμηνες διαπραγματεύσεις και συζητήσεις όπως μάς διασώζονται τόσο από τον Συρόπουλο, όσο και στα πρακτικά του Mansi και του Grill (“Acta Grecorum”) ουδέποτε αναφέρεται ότι ο Άγ. Μάρκος ή άλλος τις των Όρθοδόξων (πλήν των λατινοφρόνων) αποκάλεσε τους Λατίνους “αδελφή Έκκλησία”. Συνεπώς, από τίς ύπάρχουσες πηγές δέν προκύπτει καμία βεβαιότητα ότι ο Άγιος Μάρκος αποκάλεσε τους Λατίνους “αδελφή Έκκλησία”. Αν δε έξετάσουμε τήν όλη αναστροφή του Αγίου τότε προκύπτει έντελῶς αντίθετη βεβαιότητα.

ii) Για να αξιολογήσουμε όσα αναφέρει ο Άγιος στην έπιστολή του στίς ακριβεῖς τους διαστάσεις επιβάλλεται να δοῦμε τό πλαίσιο συντάξεως τής έπιστολής, όπως μάς τό περιγράφει ο Μ. Έκκλησιάρχης Σ. Συρόπουλος: «Ο δέ Έφέσου, ει και πρόθυμος ουκ ήν προς τό γράψαι, άλλ’ οὔν τῆ παραινέσει του [καρδινάλιου] Ιουλιανου, προς δέ και τῆ παρακινήσει του Μυτιλήνης πεισθείς, ειπεν . ότι ἴσως περισσόν μοι δοκεῖ τοῦτο, διό και ουδέ ειμι εύκολος, προς αυτό. ει δοκεῖ ὑμῖν λυσιτελές, γράψω και στελῶ σοι τοῦτο, ειπέ τῷ Ιουλιανῷ, και ει περ αρέσει τῆ αιδεσιμότητί σου, σταλήσεται και προς τον πάπαν . εγραψεν οὔν ως έν ειδει εγκωμίου προς τον πάπαν και επήνει τήν προς συνάθροισιν τής συνόδου επιμέλειαν αυτοῦ και παρεκίνει και συνεβούλευσε ἵνα και ετι μάλλον επιμελήσεται προβῆναι καλῶς τήν ένωσιν επ’ αγαθῷ και θεαρέστῳ συμπεράσματι . έν δῆ τῷ τοιούτῳ εγκωμίῳ μετά των άλλων των τε εύσεβῶν τε και σοφῶν επιχειρημάτων και τουτο περιείχετο...»[4]. Από τό κείμενο του αυτόπτου και αὐτηκού Συροπούλου προκύπτει μέ σαφήνεια ότι ο Άγιος Μάρκος πίεςτηκε αρκετά για να γράψει στον πάπα τή φιλόφρονα αυτή έπιστολή. Επίσης, προκύπτει ότι δέν πρόκειται περί δογματικῆς έπιστολής, δηλ. σκοπός της δέν ήταν ή εκθεση τής Όρθοδόξου Πίστεως, πού απαιτεῖ έντελῶς άλλο ὕφος και περιεχόμενο και προπαντός λεπτολόγο ακρίβεια στη διατύπωση. Ας αντιπαραβάλουμε τό τρόπο σύνταξης τής έπιστολής αυτής μέ τίς πολυήμερες συζητήσεις επί συζητήσεων για τή διατύπωση του ὁρου τής Συνόδου για να κατανοήσουμε τή διαφορά και τότε θά μπορέσουμε ὀρθά να αξιολογήσουμε την έπιστολή και τό περιεχόμενό της.

Στήν περίπτωση μας όμως στα κείμενα τής Αγίας και Μεγάλης Συνόδου δέν έχουμε

άπλως μία έπιστολή «ώς έν είδει έγκωμίου προς τίς αίρετικές κοινότητες» για νά παραλλάξω τόν Συρόπουλο, αλλά σαφή δογματικά-έκκλησιολογικά κείμενα, στά όποια δέν χωρεΐ φιλόφρων συγκατάβασις . άλλωστε και ό Άγιος Μάρκος έπικαλέστηκε το «ού συγχωρεΐ συγκατάβασις εις τά περι τής πίστεως».

ii) Ένδιαφέρον έχει και μία άλλη φράση του Άγ. Μάρκου ένδεικτική τής διακρίσεως μέ τήν όποια ήταν κοσμημένος ό Άγιος. Κατά τήν έναρξη τών συζητήσεων τής Συνόδου, όπως μάς διασώζει ό Συρόπουλος, «ήρώτησεν ούν ό Έφέσου [τόν αυτοκράτορα]: Πώς όρίζεις ίνα λέγωμεν προς εκείνους [τούς Λατίνους], άγωνιστικότερον και ένστατικώς ή οικονομικώς;»[5]. Η διαγωγή του Άγ. Μάρκου στή Σύνοδο Φεράρας-Φλωρεντίας κυμαίνεται μεταξύ ακρίβειας και οικονομίας. Όντας υπό Θεοΐ χαριτωμένος και κοσμημένος μέ τό χάρισμα τής διακρίσεως ως άληθής θεολόγος και ποιμένας μποροΐσε νά χρησιμοποιεΐ τήν οικονομία «έν οΐς ού λυμαίνεται ή πίστις» (στή φιλόφρονα έπιστολή του προς τόν πάπα) αλλά ταυτόχρονα σέ θέματα πίστεως νά χρησιμοποιεΐ μόνο τήν ακρίβεια, διότι εκεί δέν έχει θέση ή «μεσότης» (στις δογματικές διατυπώσεις). Απόκειται λοιπόν, στή δική μας ευθυκρισία, νά μποροΐμε νά διακρίνουμε τούς λόγους του Άγίου Μάρκου τότε όμιλεΐ “οικονομικώς” και τότε “άγωνιστικότερον” ώστε νά μή συγχέουμε τό “οικονομικώς” και τό “άγωνιστικότερον” κατά πώς μάς βολεύει, γιατί τότε κακοποιΐμε τόν Άγιο...

iii) Τελικά, ποιά είναι ή θέση του Άγίου Μάρκου για τούς Λατίνους; Άναγνώριζε σΐζου-σα Θ. Χάρη στήν έκκλησία τών Λατίνων; Πίστευε ότι οι Λατίνοι άνήκαν στήν Μία Έκκλησία του Χριστοΐ; Καλύτερα άς αφήσουμε τόν ίδιο νά μάς τά πει: «Αΐρεσις έστι και οϋτως είχον αυτήν και οι πρό ήμΐν»[6], «ούκοϋν ως αίρετικούς αυτούς [τούς Λατίνους] άπεστράφημεν και διά τουτο αυτών έχωρίσθημεν..... αίρετικοί εισί άρα και ως αίρετικούς αυτούς άπεκόψαμεν ... πόθεν ούν ήμΐν άνεφάνησαν έξαίφνης όντες Όρθόδοξοι οι διά τοσοϋτων χρόνων και υπό τοσοϋτων Πατέρων και διδασκάλων κριθέντες αίρετικοί; ... φευκτέον αυτούς, ως φεύγει τις από όφews ... τούς χριστοκάπηλους και χριστεμπόρους»[7] και «ήμεΐς δι’ οϋδέν άλλο άπεσχίσθημεν τών Λατίνων, άλλ’ ή ότι εισίν, ού μόνον σχισματικοί, αλλά και αίρετικοί»[8].

Τίθενται λοιπόν μερικά άπλά έρωτήματα: Είναι δυνατόν ό Άγιος Μάρκος νά θεωρεΐ ως “έκκλησία” μέ τήν άυστηρή θεολογική-έκκλησιολογική έννοια του όρου τή Λατινική έκκλησία; Είναι δυνατόν νά χαρακτηρίζει τό άκήρατο Σΐμα του Χριστοΐ (γιατί αυτό είναι ή Έκκλησία) ως «Αΐρεσιν»; Είναι δυνατόν στή συνείδηση τών Άγ. Μάρκου, Μ. Βασιλείου και Άγ. Ταρασίου νά συμφύρεται ή Έκκλησία, ως Σΐμα Χριστοΐ, ως άσπιλος Νύμφη του Χριστοΐ μέ πλάνες, έτεροδιδασκαλίες, αίρέσεις;

Καΐρια έρωτήματα πού άπαιτοϋν υπεύθυνες άπαντήσεις! Σέ τελική άνάλυση δέ δικαιούμαστε έλαφρΐ τή καρδιά νά “άναγκάζουμε” τούς Άγίους μας νά “λένε” αυτά τά όποια θά βόλευαν τίς θεολογικές μας έμμονές...

Β. Ό κανόνας τής έν Καρχηδόνη Συνόδου (255μΧ) (Κυπρ-1)[9].

Ό Κυπρ-1 είναι άπολύτως σαφής και κατηγορηματικός και άποκλείει έντελΐως τήν άναγνώριση “περιεκτικής έκκλησιολογίας”. Οι Πατέρες τής Συνόδου τής Καρχηδόνης στον Κυπρ-1 άρνοϋνται κατηγορηματικά τήν ύπαρξη τελετουργικής τών ιερΐν μυστηρίων Χάριτος στό χΐρο τών αίρέσεων.

Σύμφωνα μέ τόν Κυπρ-1 στήν αίρεση καί τό σχίσμα δέν ύφίσταται:

τό μυστήριο τοῦ χρίσματος («οὐ δύναται χρίσμα τό παράπαν παρά τοῖς αἰρετικοῖς εἶναι»),

τῆς Θ. Εὐχαριστίας («ὁ μήτε θυσιαστήριον ἔχων»),

τῆς ἀφέσεως («ἀδύνατον ἀμαρτημάτων ἄφεσιν λαβεῖν»)

τῆς Ἱερωσύνης («Πῶς δέ εὕξεται ὑπέρ τοῦ βαπτισθέντος οὐχί ἱερεύς, ἀλλ' ἱερόσυλος καί ἀμαρτωλός;»)

τοῦ Βαπτίσματος («μηδένα βαπτίζεσθαι δύνασθαι ἔξω τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, ἐνός ὄντος βαπτίσματος καί ἐν μόνῃ τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ ὑπάρχοντος»).

Δέν ὑπάρχουν, λοιπόν, στήν αίρεση μυστήρια, διότι στήν αίρεση δέν ὑπάρχει οὔτε Ἐκκλησία: «Παρά δέ τοῖς αἰρετικοῖς, ἐκκλησία οὐκ ἔστιν», «ἀγιᾶσαι δέ ἔλαιον οὐ δύναται ὁ αἰρετικός, ὁ μήτε θυσιαστήριον ἔχων, μήτε ἐκκλησίαν· ὅθεν οὐ δύναται χρίσμα τό παράπαν παρά τοῖς αἰρετικοῖς εἶναι».

Ἀξίζει νά ἐπισημάνουμε ὅτι ἡ συνοδική ἀπόφαση τῆς Καρχηδόνας, δέν ἀρκεῖται στήν ἀπλή διατύπωση περί πλήρους ἀκυρότητος τῶν ἐκτός τῆς Ἐκκλησίας «μυστηρίων» τῶν αἰρετικῶν. Ἐπεξηγώντας τό «ἐκτός τῆς Ἐκκλησίας» δέν ἀντιδιαστέλλει μεταξύ «κανονικῶν» καί «χαρισματικῶν ὀρίων» τῆς Ἐκκλησίας[10], τά ὁποῖα γιά τούς Πατέρες ταυτίζονται ἀπολύτως («ἐνός ὄντος τοῦ ἀγίου Πνεύματος, καί μιᾶς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, ἐπάνω Πέτρου τοῦ ἀποστόλου, ἀρχῆθεν λέγοντος, τῆς ἐνότητος τεθεμελιωμένης · καί διά τοῦτο τά ὑπ' αὐτῶν γινόμενα, ψευδῆ καί κενά ὑπάρχοντα, πάντα ἐστίν ἀδόκιμα»), ἐφ' ὅσον στόν χῶρο τῆς αἰρέσεως δέν ὑφίσταται Πνεῦμα Ἅγιο πού νά τελεῖ ἔγκυρα μυστήρια[11].

Ὁ Θεοφιλέστατος στό ἄρθρο του γιά νά παρακάμψει τή σαφή διδασκαλία τῆς Συνόδου ἀρνεῖται τήν οἰκουμενικότητα τοῦ Κανόνος καί τόν ἀξιολογεῖ ὡς προσωπική καί μόνο ἄποψη τοῦ Ἁγ. Κυπριανοῦ, ἡ ὁποία, κατ' αὐτόν, δέν ἔγινε ἀποδεκτὴ ἀπό τήν Ἐκκλησία. Ὅμως:

Ἀποφεύγει νά ἐξηγήσει ὁ Θεοφιλέστατος: γιατί ἡ Στ' ἐν Τρούλῳ Οἰκουμενική τόν ἐνέταξε στούς ἐπικυρωμένους Κανόνες καί τοῦ προσέδωσε ἔτσι οἰκουμενικό κῦρος; Τό ἐρώτημα εἶναι καίριο καί ἀπαιτεῖ ὑπεύθυνη ἀπάντηση: Ἐάν ἡ Ἐκκλησία δέν συμφωνοῦσε μέ τό περιεχόμενο τοῦ Κανόνα γιατί τόν ἐνέταξε στούς ἐπικυρωμένους Κανόνες Της ;

Ἐπίσης, ἀπορία προκαλεῖ ὅτι ὁ Θεοφιλέστατος δέν μνημονεύει καθόλου τούς ἐπικυρωμένους ἀπό τρεῖς Οἰκουμενικές Συνόδους Ἀποστολικούς Κανόνες, πού ταυτίζονται πλήρως ἀπό ἐκκλησιολογικῆς ἀπόψεως μέ τόν Κανόνα τοῦ Ἁγ. Κυπριανοῦ. Γιατί; Μήπως ἐπειδή οἱ Κανόνες αὐτοί ἀνατρέπουν πλήρως τήν καινοφανῆ “περιεκτική ἐκκλησιολογία”, τήν ὁποία μᾶς παρουσιάζει;

Οἱ Ἀποστολικοί κανόνες εἶναι ἀπολύτως σαφεῖς καί δέν παρέχουν καμία δυνατότητα ἀποδοχῆς τῆς “περιεκτικῆς ἐκκλησιολογίας”:

Ἀποστ-46: «Ἐπίσκοπον, ἢ πρεσβύτερον, αἰρετικῶν δεξαμένους βάπτισμα, ἢ θυσίαν, καθαιρεῖσθαι προστάττομεν. Τίς γάρ συμφώνησις Χριστῶ πρός Βελίαν; ἢ τίς μερίς πιστῶ μετά ἀπίστου;».

Ἀποστ-47: «Ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, τόν κατά ἀλήθειαν ἔχοντα βάπτισμα ἐάν ἄνωθεν βαπτίση ἢ τόν μεμολυσμένον παρά τῶν ἀσεβῶν ἐάν μή βαπτίση, καθαιρείσθω, ὡς γελῶν τόν σταυρόν καί τόν τοῦ Κυρίου θάνατον, καί μή διακρίνων ἱερέας ψευδοἰερέων».

Ἀποστ-50: «Εἰ τις ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, μή τρία βάπτισματα μιᾶς μυστήσεως ἐπιτελέσῃ, ἀλλ' ἐν βάπτισμα, τό εἰς τόν θάνατον τοῦ Κυρίου διδόμενον, καθαιρείσθω. Οὐ γάρ εἶπεν ὁ Κύριος, εἰς τόν θάνατόν μου βαπτίσατε · ἀλλά, Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τα ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτούς εἰς τό ὄνομα τοῦ Πατρὸς καί τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ ἁγίου Πνεύματος».

Ἀποστ-68: «Εἰ τις ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, δευτέραν χειροτονίαν δέξεται παρά τινός, καθαιρείσθω καί αὐτός, καί ὁ χειροτονήσας· εἰ μή γε ἄρα συσταίῃ, ὅτι παρά αἰρετικῶν ἔχει τήν χειροτονίαν. Τούς γάρ παρά τῶν τοιούτων βαπτισθέντας ἢ χειροτονηθέντας, οὔτε πιστούς, οὔτε κληρικούς εἶναι δυνατόν».

Ἡ ἐπικύρωση τοῦ Κυπρ-1.

Ἡ Πενθέκτη Οἰκουμενική στόν Στ-2 ἀναφερόμενη στούς οἰκουμενικοῦ κύρους κανόνες σημειώνει: «Μένειν καί ἀπό τοῦ νῦν βεβαίους καί ἀσφαλεῖς, πρός ψυχῶν θεραπείαν καί ἰατρειάν παθῶν, τούς ὑπό τῶν πρό ἡμῶν ἁγίων καί μακαρίων Πατέρων δεχθέντας καί κυρωθέντας, ἀλλά μήν καί παραδοθέντας ἡμῖν κανόνας. Ἐπισφραγίζομεν δέ καί τούς λοιπούς πάντας ἱερούς κανόνας, τούς ὑπό τῶν ἁγίων καί μακαρίων Πατέρων ἡμῶν ἐκτεθέντας, τουτέστι τῶν τε ἐν Νικαίᾳ ... ἔτι μήν ... ἔτι μήν ... ἔτι μήν καί τόν ὑπό Κυπριανοῦ, τοῦ γενομένου ἀρχιεπισκόπου τῆς Ἄφρων χώρας καί μάρτυρος, καί τῆς κατ' αὐτόν συνόδου ἐκθέντα κανόνα» μέ τήν ἐπισήμανση «ὅς ἐν τοῖς τῶν προειρημένων προέδρων [ἐπισκόπων] τόποις, καί μόνον, κατά τό παραδοθέν αὐτοῖς ἔθος, ἐκράτησε».

Ὅσοι ἐρμηνεύουν, ἐν οἷς καί ὁ Θεοφιλέστατος, τήν ἐπισήμανση τοῦ Στ-2 ὡς ἄρνηση τῆς οἰκουμενικότητος τοῦ Κανόνος ἀπό τήν Πενθέκτη ὀφείλουν νά λάβουν ὑπ' ὄψιν τους :

Ἡ Ἐκκλησία εἶχε ἀναγνωρίσει οἰκουμενικό κῦρος στόν Κανόνα τοῦ Ἁγ. Κυπριανοῦ πρό τῆς ἐπικυρώσεώς του ἀπό τόν Στ-2. Ὁ Κανόνας ἦταν ἐνταγμένος στό «Σύνταγμα εἰς δεκατέσσαρας τίτλους», πού ἦταν τό ἐν χρήσει «Πηδάλιο» τοῦ Πατριαρχείου τῆς Κωνσταντινουπόλεως μετά τά μέσα τοῦ 6ου αἰ. καί μάλιστα βάσει αὐτοῦ ἐξέδωσε ἡ Στ' ἐν Τρούλῳ Οἰκουμενική τόν Στ-2[12]. Ἄν δέν συμφωνοῦσε μέ τό περιεχόμενό του ἡ Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως γιατί τόν εἶχε ἐντάξει στό "Σύνταγμα" τῆς ἀπό τόν 6ο ἤδη αἰ.; Ἀναμένουμε ὑπεύθυνη καί πειστική ἀπάντηση.

Ὁ Στ-2 δέν συνετάγη μέ τήν προοπτική τῆς ἱστορικῆς διασώσεως κανονικῶν κειμένων, ἀλλά γιά καθαρά θεολογικούς καί ποιμαντικούς λόγους.

Ἄν ἡ Οἰκουμενική Σύνοδος ἔκρινε ὅτι δέν τήν ἐξέφραζε ὁ κανόνας αὐτός, ἀπλῶς δέν θά τόν ἀνέφερε, ὅπως ἔκανε μέ πολλούς ἄλλους κανόνες Συνόδων ἢ Πατέρων. Αὐτό μάλιστα ἦταν πολύ εὔκολο, τή στιγμή πο;γ εἶναι ὁ μοναδικός κανόνας τοῦ Ἁγ. Κυπριανοῦ. Ἄς μή μᾶς διαφεύγει ὅτι ἡ Πενθέκτη Οἰκουμενική διόρθωσε καί κατήργησε ἄλλους κανόνες, χωρίς νά φεισθεῖ τῆς αὐθεντίας σημαντικῶν προσώπων ἢ Τοπικῶν Συνόδων (π.χ. ὁ Στ-2 ἀκυρώνει τίς διά Κλήμεντος Ἀποστολικές Διαταγές, ὁ Στ-29 ἀκυρώνει τόν Καρθ-41(48), ὁ Στ-16 ἀκυρώνει ρητῶς τόν Νεοκαισ-15).

Παρά τό ότι άφορμή γιά τή σύνταξη του Κυπρ-1 ήταν τό έρώτημα γιά τόν τρόπο εισδοχής στην Έκκλησία των πρώην αίρετικών, όπως σαφώς προκύπτει από τά πρακτικά[13], είναι άξιον έπισημάνσεως ότι τό κείμενο του κανόνος δέν δίνει άμεση και ρητή άπάντηση στό τί δέον γενέσθαι, αλλά περιορίζεται στίς θεολογικές άρχές που θά πρέπει νά πρυτανεύσουν στην άντιμετώπιση του ζητήματος αυτού από τους κατά τόπον άρμοδίους, που είναι οι Έπίσκοποι. Τό πρακτέον, δηλαδή ή ύποχρεωτική βάπτισή, συνάγεται σαφέστατα αλλά πάντως δέν δηλώνεται ρητώς στον κανόνα.

Όπως ήδη αναφέραμε ό Κυπρ-1 δέν είναι ό μοναδικός κανόνας που αναφέρεται στην άκυρότητα των «μυστηρίων» των αίρετικών. Συμφωνούντες και «συμφρονοούντες» μέ αυτόν είναι οι Άποστ-46, -47, -50 και -68 και οι δύο κανόνες του Μ. Βασιλείου (1ος και 47ος), ό όποιος μνημονεύει τόν Κανόνα του Άγ. Κυπριανού και προσφέρει μάλιστα και πρόσθετη θεολογική αίτιολογία ότι τό βάπτισμα των αίρετικών είναι άνυπόστατο. Είναι σημαντικό ότι όλοι οι άνωτέρω κανόνες έχουν επικυρωθεϊ από τόν Στ-2 και τόν Ζ-1 χωρίς καμία έπιφύλαξη, άποκτώντας έτσι οικουμενικό κύρος.

Άξιο ιδιαιτέρας έπισημάνσεως είναι ότι τόσο ό Κυπρ-1 όσο και οι Άποστ-46, -47, -50, -68, Βασιλ-1 και -47 γιά νά αίτιολογήσουν τή θέση τους προβάλλουν σαφή και έκτεταμένη θεολογική και έκκλησιολογική έπιχειρηματολογία. Η έπισήμανση του Στ-2 γιά τόν Κυπρ-1 δέν προσπαθεϊ καν νά άντιμετωπίσει ή νά άναιρέσει τή θεολογική τους αίτιολόγηση, όπως κάνει σε όλες τίς άλλες περιπτώσεις άκυρώσεως κανόνων ήσσονος σπουδαιότητας (π.χ. όταν μέ τόν Στ-2 άκυρώνει τίς διά Κλήμεντος Άποστολικές Διαταγές, μέ τόν Στ-29 άκυρώνει τόν Καρθ-41(48), μέ τόν Στ-16 άκυρώνει τόν Νεοκαισ-15).

Τέλος, νομίζουμε, ότι δέν είναι άνευ σημασίας τό ότι ό Στ-2 μετά άκριβώς από τήν έπικύρωση του κανόνα του Άγ. Κυπριανού, σημειώνει: «και μηδενί έξείναι τους προδηλωθέντας παραχαράττειν κανόνας, ή άθετεϊν, ή έτέρους παρά τους προκειμένους παραδέχεσθαι κανόνας, ψευδεπιγράφως ύπό τινών συντεθέντας, των τήν αλήθειαν καπηλεύειν έπιχειρησάντων. Εί δέ τίς άλλω κανόνα τινά των είρημένων καινοτομών, ή άνατρέπειν έπιχειρών, ύπεύθυνος έσται κατά τόν τοιοϋτον κανόνα, ως αυτός διαγορεύει, τήν έπιτιμίαν δεχόμενος, και δι' αυτού, έν ώπερ πταίει θεραπευόμενος». Και άν αυτό δέν έγινε άπολύτως συνειδητά από τους Πατέρες, ποιός μπορεί νά άποκλείσει ότι και σε αυτό τό σημείο έχουμε έπιβεβαίωση τής συνοδικής διαπιστώσεως ότι «έξ ενός γάρ άπαντες και του αυτού Πνεύματος αύγασθέντες, ώρισαν τά συμφέροντα» (Ζ-1);

Γιά τό οικουμενικό κύρος του Κυπρ-1 και τήν άρνηση άναγνώρισης “μυστηρίων” στίς αίρετικές κοινότητες παραπέμπουμε στον Μητροπολίτη Γέροντα Έφέσου Χρυσόστομο (Κωνσταντινίδη), ό όποιος σημειώνει μέ σαφήνεια: «Εύθύς έξ άρχής πρέπει νά τονισθεϊ, ότι και στό χώρο των μυστηρίων, αυτών που τελούνται και αγιάζονται στην όρθόδοξη έκκλησία και αυτών που «θεωρούνται ότι τελούνται» στίς μή όρθόδοξες έκκλησίες, ή άκρίβεια είναι μιá σωστή άρχή, που πρέπει νά είναι σεβαστή άπόλυτα και ολοκληρωτικά»[14]. Και στή συνέχεια ό άείμνηστος Έφέσου Χρυσόστομος άφοϋ μνημονεύει τόν Κανόνα του Άγ. Κυπριανού, ως κανόνα που έχει περιβληθεϊ μέ οικουμενικό κύρος από τόν Στ-2 σημειώνει: «Επομένως, όση και όποια άκρίβεια ισχύει και άπαιτεϊται στην τήρηση και στον σεβασμό των πιστευτέων τής έκκλησίας, ή αυτή κατά βάσιν άκρίβεια, ποιοτικά και ποσοτικά, άπαιτεϊται και γιά τά μυστήρια. Και όπως

δέν νοεῖται καί δέν ἐπιτρέπεται ἀλλοτρίωση ἀπό τήν πίστη καί τά δόγματα τῆς ἀληθοῦς ἐκκλησίας, ἐφ' ὅσον ἡ ἀλλοτρίωση αὐτή ὀδηγεῖ εὐθέως στήν αἵρεση ἢ στό σχίσμα, ἔτσι δέν νοεῖται καί δέν ἐπιτρέπεται ἀποδοχή καί ταύτιση μέ «μυστήρια» πού δέν φέρνουν καθ' ἑαυτά τήν φερεγγυότητα καί γνησιότητα τῆς ἀληθοῦς ἐκκλησίας. Κατά ταῦτα, ὅ,τιδῆποτε φέρεται σάν «μυστήριο» ἔξω ἀπό τά παραπάνω περιγραφόμενα «ἐκκλησιαστικά» ὅρια, δέν εἶναι μυστήριο, δέν ἀναγνωρίζεται σάν μυστήριο σωστό καί σωστικό»[15]. Ὁ Ἐφέσου Χρυσόστομος τά γράφει, ὄχι ἐγώ...

Πῶς λοιπόν ἐξηγεῖται ἡ ἐπισήμανση τοῦ Στ-2; Ὁ Ἅγ. Νικόδημος στό Πηδάλιο εἶναι ἀπολύτως σαφῆς[16]: Ἡ ἐπισήμανση τοῦ Στ-2 γιά τόν Κυπρ-1 μᾶς ὑπενθυμίζει τήν ἐξέλιξη καί τή διαφορετική πρακτική πού ἐφάρμοσε ἡ Ἐκκλησία στόν τρόπο εἰσοδοχῆς τῶν «προστιθεμένων τῆ ὀρθοδοξία». Ἀπό τή μία πλευρά ἔχουμε τόν Κυπρ-1, τούς Ἀποστ-46, -47, -50 καί -68 καί τούς δύο κανόνες τοῦ Μ. Βασιλείου (1ο καί 47ο), οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἐπικυρωθεῖ ἀπό τόν Στ-2 καί τόν Ζ-1 ἀποκτώντας ἔτσι οἰκουμενικό κῦρος. Παράλληλα, ὅμως, ὁ Μ. Βασίλειος ἀναγνωρίζει καί ἀποδέχεται καί τή μή τέλεση τοῦ μυστηρίου τοῦ βαπτίσματος γιά τούς «προστιθεμένους τῆ ὀρθοδοξία» ἀπό συγκεκριμένες αἱρέσεις τίς ὁποῖες καί περιοριστικῶς μνημονεύει. Ἀκολούθως, ἡ Β' Οἰκουμενική Σύνοδος μέ τόν Β-7 καί ἀργότερα ἡ Στ' μέ τόν Στ-95 ὀρίζει τρεῖς κατηγορίες-τρόπους εἰσοδοχῆς στήν Ἐκκλησία: μέ τό μυστήριο τοῦ βαπτίσματος, μέ χρήση Ἅγ. Μύρου καί διά λιβέλλου.

Πῶς συνδυάζονται ὅμως οἱ δύο ἀντικρουόμενες, φαινομενικά, ἀπόψεις; Καί γιατί ἡ Στ' ἐν Τρούλλω ἐπικύρωσε τούς «ἀντιφατικούς» αὐτούς κανόνες;

Ὁ κανόνας τοῦ Ἅγ. Κυπριανοῦ, οἱ Ἀποστολικοί καί οἱ τοῦ Μ. Βασιλείου εἶναι σαφές ὅτι καθορίζουν τά θεολογικά κριτήρια προσεγγίσεως τοῦ ζητήματος αὐτοῦ. Σύμφωνα λοιπόν μέ τούς ἐπικυρωμένους ἀπό τίς Οἰκουμενικές Συνόδους κανόνες, ἡ Ἐκκλησία οὐδέποτε ἀναγνώρισε ὡς ἔγκυρο τό βάπτισμα τῶν αἰρετικῶν[17], ὡς παρέχον σώζουσα Θ. Χάρη, πού συγχωρεῖ ἁμαρτίες, ἀναγεννᾷ τόν βαπτιζόμενο καί τόν ἐντάσσει στό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, διότι ἐκτός τῆς Ἐκκλησίας δέν ἐνεργεῖ ἡ τελετουργική των μυστηρίων Χάρις τοῦ Ἅγ. Πνεύματος. Ὅλοι οἱ μεγάλοι Πατέρες καί ἐκκλησιαστικοί συγγραφεῖς καί οἱ Οἰκουμενικές Σύνοδοι ὁμογνωμοῦν ἀπολύτως στό σημεῖο αὐτό. Ἡ ἔντονη διένεξη Καρχηδόνος-Ρώμης (Ἅγ. Κυπριανοῦ – Ἅγ. Στεφάνου) διασάφησε πλήρως τό θέμα! Καί γιά τόν λόγο αὐτό ἡ Πενθέκτη προσέδωσε οἰκουμενικό κῦρος στόν Κυπρ-1 καί στούς συναφεῖς μέ αὐτόν, ἐντάσσοντάς τους στούς ἐπικυρωμένους κανόνες Τοπικῶν Συνόδων καί Ἅγ. Πατέρων.

Παράλληλα, ὅμως, μέ τήν ἐπισήμανσή της «ὅς ἐν τοῖς τῶν προειρημένων προέδρων τόποις, καί μόνον, κατά τό παραδοθέν αὐτοῖς ἔθος, ἐκράτησε» περιορίσε τήν ἰσχύ-ἐφαρμογή του. Γιατί;

Ὁ Μ. Βασίλειος, πού συμφωνεῖ καί ἐπαυξάνει τή θεολογική προσέγγιση τῆς Συνόδου τῆς Καρχηδόνος, ἐξηγεῖ καί τό γιατί ἡ Ἐκκλησία δέχεται τούς προσερχομένους ἀπό ὀρισμένες αἱρέσεις χωρίς νά τούς βαπτίζει. Δέν πρόκειται περί θεολογικῶν-ἐκκλησιολογικῶν, ἀλλά καθαρά περί ποιμαντικῶν λόγων. Ὁ Μ. Βασίλειος συναινεῖ νά μή βαπτίζονται οἱ προσερχόμενοι ἀπό ὀρισμένες αἱρέσεις, πρακτική πού ἐφαρμοζόταν σέ Ἐκκλησίες τῆς Μ. Ἀσίας ἢ τῆς Ρώμης «οἰκονομία ἐνεκα τῶν πολλῶν», ὅπως χαρακτηριστικά σημειώνει (Βασιλ-1 καί -47). Ἐπίσης, ὁ ἴδιος προτείνει τήν κατ' οἰκονομία πράξη «ἐάν μέντοι μέλλη τῆ καθόλου οἰκονομία ἐμπόδιον

ἔσεσθαι τοῦτο, πάλιν τῷ ἔθει χρηστέον καί τοῖς οἰκονομήσασι τά καθ' ἡμᾶς Πατράσιν ἀκολουθητέον. Ὑφορῶμαι γάρ μήποτε, ὡς βουλόμεθα ὀκνηρούς αὐτούς περί τό βαπτίζειν ποιῆσαι, ἐμποδίσωμεν τοῖς σωζομένοις διά τό τῆς προτάσεως αὐστηρόν».

Ἀντιδιαστέλλεται, λοιπόν, ἡ θεολογική ἀκρίβεια («τό τῆς προτάσεως αὐστηρόν»), ἀπό τήν ποιμαντική οἰκονομία («τό ἔθος τῶν πατέρων»). [Γιά τόν Μ. Βασίλειο καί τόν Στ-2 μέ τήν λέξη “ἔθος” δέν προσδιορίζεται ἡ δογματική διδασκαλία (ἐκκλησιολογία), ὅπως ἐσφαλμένα ὑποστηρίζει ὁ Θεοφιλέστατος, ἀλλά, κατά περίπτωση, ἡ πρακτική τῆς οἰκονομίας μέ τόν ἀναβαπτισμό ἢ τῆς ἀκρίβειας μέ τόν μή ἀναβαπτισμό]. Μέ ἄλλα λόγια, ἡ Ἐκκλησία χρησιμοποιοῦντας τή θεολογική ἀκρίβεια σέ ὅλους τούς τόνους ἀποφαίνεται ὅτι δέν ὑφίσταται ἔγκυρο βάπτισμα στήν αἵρεση, ἀξιοποιώντας ὅμως τήν ποιμαντική οἰκονομία, ὅπου δέν εἶναι δυνατόν νά ἐφαρμοστεῖ ἡ ἀκρίβεια, ὑποδέχεται ὅσους μετανοημένοι ἀρνοῦνται τήν αἵρεση καί προσέρχονται στήν Ἐκκλησία, μέ τήν τέλεση τοῦ ἱεροῦ Χρίσματος καί τῆ Θ. Μετάληψη καί ὄχι διά τοῦ τριπλοῦ μυστηρίου τῆς Χριστιανικῆς μυήσεως (Βάπτισμα-Χρῖσμα-Θ. Εὐχαριστία).

Ὑπό αὐτό τό πνεῦμα πρέπει νά ἐρμηνεύσουμε τήν ἐπισήμανση τοῦ Στ-2 σχετικά μέ τόν κανόνα τοῦ Ἀγ. Κυπριανοῦ «ὅς ἐν τοῖς τῶν προειρημένων προέδρων [ἐπισκόπων] τόποις, καί μόνον, κατά τό παραδοθέν αὐτοῖς ἔθος, ἐκράτησε». Δέν σημαίνει μείωση τοῦ οἰκουμενικοῦ κύρους του, ἀλλά περιορισμό τῆς ἰσχύος του, λόγω τῆς κατ' οἰκονομίαν πράξεως τῆς Ἐκκλησίας.

Συμπερασματικά, νομίζουμε ὅτι ἡ Στ' ἐν Τρούλῳ ἐντάσσοντας τόν Κυπρ-1 στούς ἐπικυρωμένους κανόνες τῶν Τοπικῶν Συνόδων καί τῶν Ἀγ. Πατέρων θέλησε νά περιβάλλει μέ οἰκουμενικό κῦρος τή θεολογία τοῦ κανόνος (οὐσιαστικά τήν μοναδικότητα τῆς Ἐκκλησίας), ἀλλά μέ τήν ἐπισήμανσή της («ὅς ἐν τοῖς τῶν προειρημένων προέδρων τόποις, καί μόνον, κατά τό παραδοθέν αὐτοῖς ἔθος, ἐκράτησε») περιορίσε τήν ἰσχύ-ἐφαρμογή του, ὥστε νά μπορεῖ ἡ Ἐκκλησία νά ἐφαρμόζει καί τήν οἰκονομία στόν τρόπο εἰσδοχῆς τῶν αἰρετικῶν, ὅταν χρειάζεται.

Γ. Οἱ κανόνες Β-7 καί Στ-95.

Ἡ κατ' οἰκονομία ἐκκλησιαστική πράξη ἔλαβε καί συνοδική ἐπικύρωση μέ τούς Β-7 καί Στ-95. Εἶναι χαρακτηριστικό, ὅμως, ὅτι ἐνῶ οἱ κανόνες πού ἀπορρίπτουν τό αἰρετικό «βάπτισμα» παρέχουν σύντομη ἢ πολύ ἐκτεταμένη θεολογική αἰτιολόγηση, οἱ κανόνες πού προτείνουν τήν οἰκονομία στήν εἰσδοχή τῶν πρώην αἰρετικῶν δέν προβάλλουν καμία θεολογική αἰτιολόγηση. Εἶναι κατ' οἰκονομία. αὐτό καί μόνο ἀρκεῖ. Ἡ μόνη αἰτιολόγηση προέρχεται ἀπό τόν Μ. Βασίλειο: «οἰκονομίας ἕνεκα τῶν πολλῶν... Ἐάν μέντοι μέλλῃ τῇ καθόλου οἰκονομίᾳ ἐμπόδιον ἔσεσθαι τοῦτο. Ὑφόρομαι γάρ μήποτε, ὡς βουλόμεθα ὀκνηρούς αὐτούς περί τό βαπτίζειν ποιῆσαι, ἐμποδίσωμεν τοῖς σωζομένοις διά τό τῆς προτάσεως αὐστηρόν» (Βασιλ-1). Κανένας θεολογικός-ἐκκλησιολογικός λόγος, μόνο ἡ ποιμαντική ἀνάγκη τῆς σωτηρίας διά τῆς μετοχῆς στή ζωή τῆς Ἐκκλησίας, ἐφ' ὅσον ὁ ἄνθρωπος ἔχει μετανοήσει καί φύγει ἀπό τήν αἵρεση.

Τόσο ἡ κανονική παράδοση ὅσο καί ἡ πατερική διδασκαλία δέν προβαίνουν καθόλου σέ προσπάθεια ἐρμηνείας τῆς κατ' οἰκονομία πράξεως, οὔτε ὅταν ἀναφέρονται στήν εἰσδοχή τῶν μετανοημένων αἰρετικῶν οὔτε στίς περιπτώσεις τῶν μετανοημένων πρώην αἰρετικῶν κληρικῶν (Ζ' Οἰκουμενική). Στήν ἀρχαία Ἐκκλησία μόνο ὁ Ἅγ. Αὐγουστῖνος προσπάθησε νά ἐρμηνεύσει τήν κατ' οἰκονομία πράξη τοῦ μή ἀναβαπτισμοῦ καί ἀργότερα ὁ σχολαστικισμός μέ τόν Θωμά Ἀκινάτη. Ὅμως ἡ προβληματική αὐτή δέν εἶχε καμία ἀπήχηση στήν πατερική παράδοση.

Συνεπώς, τὰ ἐρωτήματα πού θέτει ὁ Θεοφιλέστατος[18] εἶναι θεμελιωμένα σέ σχολαστικές προϋποθέσεις καί ἐντελῶς ξένα στήν Ὁρθόδοξη προβληματική. Ἐπ’ αὐτῶν μποροῦμε νά κάνουμε πολλές θρησκευτικές συζητήσεις, ἀλλά θά εἶμαστε μακριά ἀπό τό Πατερικό πνεῦμα. Ἡ Ἐκκλησία διά τῶν Πατέρων καί τῶν Συνόδων ἀποφάσισε κυριαρχικῶ δικαιώματι νά ἐντάσσει στούς κόλπους της τούς μετανοημένους αἰρετικούς, χωρίς νά τούς βαπτίζει, χωρίς ὅμως νά μπεῖ σέ λεπτομερεῖς ἀναλύσεις καί πρό παντός, χωρίς νά ἀναγνωρίζει ὡς βαπτισμένους αὐτούς πού μένουν στήν αἵρεση. Θά βοηθοῦσε ιδιαίτερα ὁ Θεοφιλέστατος νά μᾶς παρουσιάσει τίς ἀπόψεις-ἀπαντήσεις τῶν Πατέρων στά ἐρωτήματα πού θέτει – ἂν ὑπάρχουν. Αὐτές ἔχουν γιά μένα θεολογική ἀξία καί βαρύτητα καί ὄχι οἱ διανοητικές ἀσκήσεις τοῦ ὁποιοδήποτε, ὅσο ἐνδιαφέρουσες καί ἂν εἶναι κατά τά ἄλλα.

Ἐπίσης, οὔτε ὁ Μ. Βασίλειος οὔτε οἱ ἱεροί Κανόνες οὔτε οἱ Οἰκουμενικές Σύνοδοι προσπαθοῦν στήν κατ’ οἰκονομία πράξη νά θεμελιώσουν ἐπιχειρήματα γιά νά ἀκυρώσουν βασικές ἐκκλησιολογικές ἀρχές (ἀνυπαρξία τελεσιουργικῆς τῶν μυστηρίων Θ. Χάριτος στήν αἵρεση, ἀνυπαρξία ἱερῶν Μυστηρίων ἐκτός Ἐκκλησίας, διάκριση Ἐκκλησίας-αἵρεσης, ἀλήθειας-πλάνης κοκ). Ποτέ! Ὅπως στή σημερινή ἐκκλησιαστική πράξη ἢ κατ’ οἰκονομία δυνατότητα τελέσεως ἀεροβαπτίσματος ἀπό Ὁρθόδοξη νοσηλεύτρια δέν ὑπνοεῖ ὅτι ἡ νοσηλεύτρια ἔχει τήν εἰδική ἱερωσύνη ἢ ὅτι μπορεῖ νά τελέσει κατ’ οἰκονομία καί ἄλλα μυστήρια, ἔτσι γιά τήν ἐκκλησιαστική μας παράδοση μέ τήν κατ’ οἰκονομία εἰσδοχή τῶν αἰρετικῶν, μέ κανένα τρόπο δέν ἀναγνωρίζονται τά μυστήρια τῶν αἰρετικῶν! Εἶναι, ἄλλωστε, ἀδιανόητο ἢ οἰκονομία τοῦ ἀεροβαπτίσματος νά χρησιμοποιηθεῖ ὡς θεολογικός λόγος γιά τή διεκδίκηση τῆς ἱερωσύνης τῶν γυναικῶν . κατά τόν ἴδιο τρόπο ἦταν ἀδιανόητο γιά τούς Πατέρες οἱ αἰρετικοί νά διεκδικήσουν ἐγκυρότητα τῶν «μυστηρίων» τους, ὅπως προσπαθεῖ στό ἄρθρο του ὁ Θεοφιλέστατος.

Εἶναι σαφές ἐπ’ αὐτοῦ ἡ ἀπόφαση τῆς Διορθοδόξου Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς (1971), ἡ ὁποία στό κείμενο «Ἡ οἰκονομία ἐν τῇ Ὁρθόδοξῃ Ἐκκλησίᾳ» εὔστοχα σημειώνει: «Ἡ Ὁρθόδοξος ἡμῶν Ἐκκλησία ἀποβλέπει...α) εἰς τήν διατήρησιν κατὰ πρῶτον καί κύριον λόγον τῆς ἑαυτῆς πίστεως καί διδασκαλίας τελείως ἀνοθεύτου καί ἀνεπηρεάστου ἐκ τῆς κατ’ οἰκονομίαν τοιουτοτρόπου συγκαταβάσεως αὐτῆς πρὸς τούς ἕξω. “Διότι οὐ συγχωρεῖ συγκατάβασιν εἰς τά τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, καί τότε τὰς οἰκονομίας ὁ ὀρθός λόγος μεταχειρίζεται, ὅτε τό δόγμα τῆς εὐσεβείας οὐδέν παραβλάπτεται” (Εὐλόγιος Ἀλεξ. ΡG 103, 953)». Δηλαδή ἡ κατ’ οἰκονομία πράξη γιά τήν εἰσδοχή πρώην αἰρετικῶν δέ μπορεῖ νά χρησιμοποιηθεῖ ὡς θεολογικό προηγούμενο γιά τήν τροποποίηση, οὐδέ στό ἐλάχιστο, τῆς πίστεως καί τῆς διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας, ἀναφορικά μέ τήν αὐτοσυνειδησία της καί τήν “ἐκκλησιαστικότητα” τῶν ἑτεροδόξων! Διότι οὐδέποτε ἡ Ἐκκλησία χρησιμοποίησε τήν οἰκονομία γιά νά ἀφήσει τόν ἄνθρωπο στήν πλάνη καί τήν αἵρεση, ἀποκοιμίζοντάς τον ὅτι δῆθεν δέν ὑπάρχει κανένα πρόβλημα νά παραμένει στήν πλάνη... Αὐτό δέν εἶναι ποιμαντική οἰκονομία, ἀλλά ἀπάνθρωπη συμπεριφορά καί ἀσυγχώρητη κατά τοῦ Ἁγίου Πνεύματος βλασφημία!

Ὁ ἀείμνηστος Μητρ. Γέρων Ἐφέσου Χρυσόστομος (Κωνσταντινίδης) (Πρόεδρος τῆς Γ’ Πανορθοδόξου Προσυνοδικῆς Διασκέψεως-1986) σημειώνει ἐπ’ αὐτοῦ: «ἄλλο εἶναι τό θέμα τῆς κατ’ ἀρχήν καί ἐξ ἀντικειμένου ἀναγνώρισης τῶν μυστηρίων τῶν αἰρετικῶν καί σχισματικῶν

καθ' ἑαυτά, καί ἄλλη εἶναι ἡ περίπτωση τῆς εἰσδοχῆς τῶν μεταστρεφόμενων στήν ὀρθοδοξία ἑτεροδόξων μέ τά μυστήρια πού ἔχουν δεχθεῖ στήν ἑτερόδοξη ἐκκλησία, ἀπό τήν ὁποία προέρχονται»[19]. Ἐπίσης ὁ Μητροπολίτης Μεσσηνίας Χρυσόστομος (Σαββάτος) σέ Συνέδριο γιά τούς Ἱερούς Κανόνες (Βόλος, 10.5.2014) δήλωνε κατηγορηματικά ὅτι ἡ κατ' οἰκονομία πράξη τῆς Ἐκκλησίας νά μήν ἀναβαπτίζει τούς προσερχομένους ἀπό ὀρισμένες αἱρέσεις «δέν συνεπάγεται καί τήν αὐτόματη ἀναγνώριση τῆς ἐγκυρότητος τῶν μυστηρίων, τοῦ βαπτίσματος καί τοῦ χρίσματος τῶν αἰρετικῶν ἢ τῶν σχισματικῶν ... Ἡ κατ' οἰκονομία ἀποδοχή τῆς ἐπιστροφῆς τῶν αἰρετικῶν δέν συνεπάγεται αὐτόματα τήν ἀναγνώριση ἢ τήν κοινωνία μετά τῶν αἰρετικῶν καί μάλιστα ἐν τοῖς μυστηρίοις»[20]. Ὁ ἀείμνηστος Γέρων Ἐφέσου καί ὁ Ἅγιος Μεσσηνίας τά λένε αὐτά . ὄχι ἐγώ...

«Μπορεῖ νά ὑπάρξει χάρις Θεοῦ ἐκτός Ἐκκλησίας»;

Εἰλικρινά θλίψη μᾶς προκαλοῦν τά ἐρωτήματα πού θέτει καί οἱ ἀπαντήσεις πού δίνει ὁ Θεοφιλέστατος γιά νά ἐπιχειρηματολογήσει ἐναντίον τοῦ κανόνος τοῦ Ἁγ. Κυπριανοῦ, ὁ ὁποῖος ἀρνεῖται τήν τελεουργική τῶν Ἱ. Μυστηρίων Χάρις τοῦ Ἁγ. Πνεύματος στήν αἵρεση. Ἐρωτᾷ ὁ Θεοφιλέστατος: «Μπορεῖ νά ὑπάρξει χάρις Θεοῦ ἐκτός Ἐκκλησίας;» καί ὁ ἴδιος ἀπαντᾷ: «Ἐάν ἡ δημιουργία καί ὅλοι οἱ ἄνθρωποι δέ βρίσκονται κάτω ἀπό τίς ἄκτιστες ἐνέργειες τοῦ Θεοῦ, τότε τί σημαίνει ἡ φράση τοῦ Ἁγ. Παύλου πρὸς τούς Ἀθηναίους «ἐν αὐτῷ γάρ ζῶμεν καί κινούμεθα καί ἐσμέν»; Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός ἐπισημαίνει γιά τό Ἅγιο Πνεῦμα: «...κατά πάντα ὅμοιον τῷ Πατρί καί τῷ Υἱῷ, ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον καί δι' Υἱοῦ μεταδιδόμενον καί μεταλαμβάνομενον ὑπό πάσης τῆς κτίσεως καί δι' ἑαυτοῦ κτίζον καί οὐσιοῦν τά σύμπαντα καί ἀγιάζον καί συνέχον...»!

Τά ἐρωτήματα αὐτά καταδεικνύουν ὅτι δέν εἶναι, δυστυχῶς, κατανοητό, ὅπως εὐστοχα ἐπισημαίνει ὁ π. Πέτρος Χίρς, ὅτι «τό ἐπίμαχο θέμα [στήν ἐποχή τοῦ Ἁγ. Κυπριανοῦ] δέν ἦταν κατὰ πόσον τὸ Πνεῦμα κινεῖται ἢ δέν κινεῖται ἐντὸς τῆς κτίσεως ἢ ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀνθρώπων, γιά νά τούς ὀδηγήσει στήν Ἀλήθεια. Αὐτὸ δέν ἦταν ἀμφισβητούμενο, καθότι ὁ Κύριος “πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καί εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν” (Α΄ Τιμ. 2, 4). Τὸ θέμα ἦταν ἡ παρουσία τῶν καθαρτικῶν, φωτιστικῶν καί θεοποιῶν ἐνεργειῶν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος στὰ Μυστήρια καί ἐὰν δροῦν στὸ σχῆμα καί στήν αἵρεση. Τὸ θέμα ἦταν ἡ ἐνέργεια τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος στὰ Μυστήρια καί, συνεπῶς, ἡ παρουσία τῆς Ἐκκλησίας ἀνάμεσα στοὺς σχισματικούς καί αἰρετικούς ... Παρότι αὐτὴ ἡ ἐνέργεια (τοῦ Θεοῦ) εἶναι ἀπλή, μποροῦν νά γίνουν ἀντιληπτές κάποιες διαφορὲς ἀνάμεσα στήν δημιουργική ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ, τὴν προνοητική ἐνέργεια, τὴν καθαρτική, τὴν φωτιστική καί τὴν θεωτική ἐνέργεια. “Μεταξὺ αὐτῶν τῶν μορφῶν τῆς μίας καί μόνης ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ δέν ὑπάρχει ταυτότης. Ἄν ὑπῆρχε ταυτότης, τότε ὅλα τὰ κτίσματα θὰ μετεῖχαν π.χ. στήν θεωτική ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ”. Ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴ ἐμπειρία τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ γνωρίζουμε, ὅτι ὑπάρχει διαφορὰ ἀνάμεσα στήν φωτιστικὴ χάρις τοῦ Θεοῦ καί τὴν θεωτικὴ χάρις τοῦ Θεοῦ. Τὸ γνωρίζουμε διότι δέν ἔφθασαν ὅλοι στήν Θέωση ... Ἐπομένως ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, ἀνεξαρτήτως προελεύσεως ἢ πεποιθήσεων, συμμετέχουν στὶς δημιουργικές, συνεκτικές καί προνοητικές ἐνέργειες τοῦ Θεοῦ, χωρὶς τίς ὁποῖες ὁ κόσμος θὰ ἔπαυε νά ὑπάρχει. Ὑπ' αὐτὴν τὴν ἔννοια καί μόνον ὑπάρχει μία διαφοροποιημένη μετοχή γιά τούς σχισματικούς καί αἰρετικούς, ὄχι στήν ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως ὑπέθεταν ὁ Congar καί οἱ συνάδελφοί του, ἀλλὰ στὶς θεῖες Ἐνέργειες – δημιουργικές,

συνεκτικές και προνοητικές. Ὡστόσο αὐτή ἡ μετοχή δέν τοὺς καθιστᾶ μέλη τῆς Ἐκκλησίας. Διότι, αὐτοί, μὴ ἐκπληρώνοντας τὶς ἀπαραίτητες προϋποθέσεις γιὰ μετοχή στὴν Ἐκκλησία, δέν μετέχουν στὶς καθαρτικές, φωτιστικές καὶ θεωτικές ἐνέργειες τοῦ Θεοῦ»[21].

«Πλήρης Ἐκκλησία» καὶ «Ἐκκλησία τῶν «πονηρευομένων».

Τὰ ἀδιέξοδα τῆς “περιεκτικῆς ἐκκλησιολογίας” εἶναι ἐμφανῆ στό ἴδιο τό κείμενο τοῦ Θεοφιλεστάτου:

α) Ἀναφερόμενος στὰ μέλη τοῦ ΠΣΕ σημειώνει ὁ Θεοφιλέστατος: «Τό γεγονός ὅτι ἐνδεχομένως ἀναγνωρισθεῖ ὁ ἐκκλησιαστικός χαρακτήρας μιᾶς τέτοιας κοινότητας δέ θίγει σέ τίποτα τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία πού διατηρεῖ τὴν αὐτοσυνειδησία ὅτι εἶναι ἡ Μία, Ἁγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία. Ὑπὸ αὐτὴ τὴν ἔννοια τίποτα δέν μᾶς ἐμποδίζει νά ὀνομάσουμε αὐτές τὶς χριστιανικὲς κοινότητες Ἐκκλησία, ὅπως τό κάνει ἄλλωστε καὶ ... οἱ πατέρες τῆς Ζ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου πού κάνουν λόγο γιὰ Ἐκκλησία τῶν «πονηρευομένων», ὄχι ἀπλᾶ ἐξ αἰτίας τῆς κακοδοξίας τῶν εἰκονομάχων».

Νομίζω ὅτι ὑπὸ αὐτὴ τὴν ἔννοια δέν θά ἔχει κανένας ἀντίρρηση νά χαρακτηριστοῦν στό κείμενο τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου οἱ αἰρετικὲς κοινότητες ὡς «Ἐκκλησίες», μέ τὴν ἀπαραίτητη διευκρίνιση τοῦ Θεοφιλεστάτου ὅτι πρόκειται περὶ «Ἐκκλησίας τῶν «πονηρευομένων». Ἔτσι θά ἀκολουθήσουμε καὶ στό γράμμα καὶ στό πνεῦμα τοῦς Πατέρες τῆς Ζ΄ Οἰκουμενικῆς: ἄλλωστε οἱ περισσότεροι προτεστάντες εἰκονομάχοι δέν εἶναι;

β) Στὴν παράγραφο 4 τῶν συμπερασμάτων του ὁ Θεοφιλέστατος γράφει: «Οἱ χριστιανικὲς αὐτές κοινότητες, παρά τὸν ἐκκλησιαστικό τους χαρακτήρα, δέν ἀποτελοῦν τὴν «πλήρη» Ἐκκλησία ... Κατὰ συνέπεια ἡ χρῆση τοῦ ὄρου Ἐκκλησία γι’ αὐτές δέν τὶς ἐξομοιώνει μέ τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία».

i) Διερωτῶμαι ὁ ὅρος «πλήρης Ἐκκλησία» ἐκφέρεται σέ ἀντιδιαστολή πρὸς τό «ὀλίγον Ἐκκλησία»; Μὲ συγχωρεῖτε, ἀλλὰ ὅση σοβαρότητα ἔχουν οἱ φράσεις «πλήρης ἔγκυος» καὶ «ὀλίγον ἔγκυος» ἄλλο τόση ἔχει καὶ ἡ φράση «πλήρης Ἐκκλησία» – ἂν θέλουμε νά εἶμαστε εἰλικρινεῖς. Μπορεῖ ἡ Ἐκκλησία νά μὴν εἶναι «πλήρης»; Τί ἐκκλησιολογία εἶναι αὐτή; Ἡ Ἐκκλησία δέν ταυτίζεται μέ τὴν πληρότητα καὶ καθολικότητα; Ἄν εἶναι Ἐκκλησία εἶναι «πλήρης», ἂν δὲν εἶναι «πλήρης» δὲν εἶναι Ἐκκλησία.

ii) Καὶ μόνο ἀπὸ τὴ φράση «πλήρης» Ἐκκλησία» εἶναι προφανῆς ὁ ἐπηρεασμὸς ἀπὸ τὰ κείμενα τῆς Β΄ Βατικανῆς ὄχι μόνο στὶς νέες ἐκκλησιολογικὲς ιδέες περὶ περιεκτικῆς ἐκκλησιολογίας ἀλλὰ ἀκόμα καὶ στὴ διατύπωση τῆς νέας ἐκκλησιολογίας. Οἱ ὅροι «πλήρης» ἢ «ἐλλιπῆς» Ἐκκλησία καὶ ἡ ἐκ τούτων προβληματικὴ εἶναι βατικάνειος. Οὐδέποτε, ἐξ ὧν γνωρίζω, χρησιμοποιήθηκε στὴν ὀρθόδοξη πατερικὴ παράδοση. Ὑπάρχει ἐπ’ αὐτοῦ ἀντίρρηση;

Ἐκκλησία καὶ “ἐκκλησίες”

Εἶναι γνωστὸ ὅτι ὁ ὅρος “ἐκκλησία” εἶναι πολυσήμαντος: Ὅταν προσεγγίζουμε γεγονότα ἀπὸ ἱστορικῆς, νομικῆς, κοινωνιολογικῆς κοκ πλευρᾶς γίνεται ἀσφαλῶς καὶ ἡ ἀνάλογη χρῆση τοῦ ὄρου «ἐκκλησία», ὅποτε ἀναφερόμαστε σέ ἀπλή θρησκευτικὴ κοινότητα ἢ θρησκευτικὴ συνάθροιση, ἢ ὁποῖα πόρρω ἀπέχει ἀπὸ τὴν αὐστηρὴ θεολογικὴ ἔννοια τῆς λέξεως «ἐκκλησία». Ὑπὸ αὐτὴ τὴν ἔννοια ἔχουμε ἑκατοντάδες ἐκκλησίες, πού καλύπτουν ἓνα μεγάλο

τμήμα τῆς θρησκευτικῆς ἔκφρασης καί ὀργάνωσης σέ παγκόσμιο επίπεδο. Σέ αὐτή τήν περίπτωση εἶναι προφανές ὅτι δέν ὑπάρχει κανένα κριτήριο γιά τόν χαρακτηρισμό μιᾶς κοινότητος ὡς «ἐκκλησία», ἀλλά προέχει ὁ αὐτοπροσδιορισμός της : ἡ κάθε κοινότητα, ἡ ὁμάδα εἶναι «ἐκκλησία», ἐπειδή ἔτσι θέλει καί αὐτοχαρακτηρίζεται.

Στήν ἀμιγῶς θεολογική γλῶσσα, στήν Ὁρθόδοξη ἐκκλησιολογία, μέ τόν ὄρο «Ἐκκλησία» προσδιορίζεται ἀποκλειστικά καί μόνο τό ἴδιο τό Σῶμα τοῦ Σαρκωθέντος Θεοῦ Λόγου, ἡ Μία, Ἁγία, Καθολική καί Ἀποστολική Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ.

Τά κείμενα τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου πρέπει νά εἶναι δογματικά κείμενα πού θά προσδιορίζουν καί θά ἐκφράζουν τήν πίστη τῆς Ἐκκλησίας. Σέ αὐτοῦ τοῦ ἐπιπέδου τά κείμενα ὁ ὄρος «Ἐκκλησία» εἶναι αὐστηρά μονοσήμαντος καί προσδιορίζει - ὅπως ἀναφέρθηκε - ἀποκλειστικά καί μόνο τό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, τό ὁποῖο ἔχει ὡς κεφαλή Του τόν ἴδιο τόν Χριστό . τίποτα λιγότερο, ἀλλά καί τίποτα περισσότερο! Κάθε τί τό ὁποῖο ἀνήκει σέ αὐτό τό Θεανθρώπινο Σῶμα εἶναι Ἐκκλησία, ὅ,τι δέν ἀνήκει σέ Αὐτό, δέν εἶναι Ἐκκλησία! Ἀπό αὐτή τή βασική καί θεμελιώδη θεολογική ἀρχή, ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι τό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, δηλ. ὁ ἴδιος ὁ Χριστός, προέρχονται καί οἱ βασικές ιδιότητες τῆς Ἐκκλησίας :

Μία, διότι δέ νοεῖται τεμαχισμός ἢ διχασμός στό ἄχραντο Σῶμα τοῦ Χριστοῦ,

Ἁγία, διότι εἶναι ἡ Πανάμωμος Νύμφη τοῦ Λυτρωτοῦ, τήν ὁποία ὁ ἴδιος ὁ Κύριος παρέστησε «ἐαυτῶ ἔνδοξον ... μή ἔχουσιν σπίλον ἢ ρυτίδα ἢ τί τῶν τοιούτων ἀλλ' ἵνα ᾗ ἁγία καί ἄμωμος» (Ἐφεσ. 5, 27). Μάλιστα ἡ κάθαρση αὐτή ἐγένε με τό Ἄχραντο Δεσποτικό Του Αἵμα.

Καθολική, διότι, ὄντας «ὁ Χριστός παρατεινόμενος εἰς τούς αἰῶνας», εἶναι ὁ ἀποκλειστικός ἐκφραστής τῆς καθολικῆς Ἀλήθειας καί ἡ προοπτική της ἐκτείνεται σέ ὁλόκληρη τή δημιουργία καί

Ἀποστολική, διότι εἶναι ὁ ἀποκλειστικός φορέας τῆς Ἀποστολικῆς Διδαχῆς καί τῆς Ἀποστολικῆς Διαδοχῆς, τίς ὁποῖες καί διασώζει καί μεταδίδει μέσα στούς αἰῶνες.

Μέ βάση τά ἀνωτέρω :

α) Εἶναι προφανές ὅτι ἀπό θεολογικῆς ἀπόψεως ἡ ὕπαρξη πολλῶν Ἐκκλησιῶν εἶναι ἐντελῶς ἀδιανόητη, ἐκτός ἐάν ἀναφερόμαστε στίς Τοπικές Ἐκκλησίες, τίς κατά τόπους φανερώσεις τῆς Μίας Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ.

β) Δέ νοεῖται στήν Ἐκκλησία τό ὁποιοδήποτε ψεγάδι ἢ λάθος. Αὐτό σημαίνει ὅτι ἡ Ἐκκλησία κατέχει καί κηρύττει τήν πληρότητα τῆς Θ. Ἀποκαλύψεως, τήν παραδεδομένη Ἀποστολική Διδαχή, δηλ. τήν Ἀλήθεια. Εἶναι ἐντελῶς ἀδιανόητο τό παραμικρό λάθος σέ θέματα πίστεως. Τά μέλη τῆς Ἐκκλησίας ἀσφαλῶς καί μπορεῖ νά σφάλουν . ποτέ ὅμως ἡ Ἐκκλησία δέ μπορεῖ νά διατυπώσει ὡς δόγμα πίστεως ὑποχρεωτικό γιά τή σωτηρία, τό ὁποῖο ἀργότερα νά ... ἀνακαλέσει ὡς ἐσφαλμένο. Ἡ ὕπαρξη λανθασμένης διδασκαλίας, ἐσφαλμένου δόγματος, ἀκυρώνει τίς βασικές ιδιότητές Της, ἀκυρώνει τήν ἴδια τήν ὕπαρξή Της:

παύει ἡ Ἐκκλησία νά εἶναι Ἁγία - ὡς «ἔχουσα σπίλον ἢ ρυτίδα» ψευδοδιδασκαλίας.

παύει ἡ Ἐκκλησία νά εἶναι Καθολική - ὡς μή κατέχουσα τό πλήρωμα τῆς Ἀληθείας.

παύει ἡ Ἐκκλησία νά εἶναι Ἀποστολική - διότι πλέον δέν κατέχει καί δέν μεταδίδει τήν ἀνόθευτη Ἀποστολική Διδαχή, ἀλλά ψευδοδιδασκαλίες.

Παύει τελικά νά είναι ή Έκκλησία του Χριστού.

γ) Η Αποστολική Διδαχή, δηλ. ή πίστη καί διδασκαλία τής Έκκλησίας, δέν επιδέχεται έκ μέρους τών πιστών άμφισβήτηση ή άρνηση. Όποιος, άνεξάρτητα μέ τό βαθμό πού έχει, συνειδητά καί συστηματικά άρνεϊται τό όποιοδήποτε δόγμα πίστεως τής Έκκλησίας δέν μπορεί νά παραμένει μέλος Της. Η Έκκλησία έκφράζεται άλαθήτως στίς Οίκουμενικές Συνόδους. Η Σύνοδος πού θά χαρακτηριστεϊ από τήν Έκκλησία του Χριστού ως «Οίκουμενική» είναι ταυτόχρονα σέ θέματα πίστεως άλάθητη. Είναι έντελώς άδιανόητη γιά ένα πιστό ή άρνηση τών δογματικών άποφάσεων μιās Οίκουμενικής Συνόδου. Άν συμβεϊ αυτό, ό πιστός αυτός δέν μπορεί νά παραμείνει μέλος τής Έκκλησίας.

δ) Η άπόλυτη άναίρεση τής Έκκλησίας είναι ή αίρεση, δηλ. ή συνειδητή άρνηση τής καθολικότητας τής Αλήθειας. Γ' αυτό Έκκλησία καί αίρεση είναι δύο έννοιες άπολύτως άσυμβίβαστες: Η Έκκλησία έκφράζει τήν καθολικότητα, ή αίρεση είναι ή άρνήσή της. Η Έκκλησία είναι τό φώς, ή αίρεση τό σκοτάδι. Η Έκκλησία είναι ή σωτηρία, ή αίρεση ή άπώλεια. Η Έκκλησία είναι ή θεοσέβεια, ή αίρεση είναι άθεϊα. Η Έκκλησία είναι ή εύθεια όδός, ή αίρεση ή «στρεβλότης». Η Έκκλησία είναι ό ίδιος ό Χριστός, ή αίρεση ό άντίχριστος. Η Έκκλησία είναι ή Αλήθεια του Χριστού, ή αίρεση ή δαιμονική πλάνη.

Οι άποφάσεις τών Οίκουμενικών Συνόδων χρησιμοποιουϊν γιά τήν αίρεση πολύ σκληρές έκφράσεις γιά νά καταδειχθεϊ τό πόσο φρικτή καί άπαίσια κατάσταση είναι. Μεταξύ άλλων χαρακτηρίζεται ως «φαιλότης φέρουσα τόν όλεθρον», «έλεεινή πλάνη» στήν όποία «κατεδέθησαν» οι αίρετικοί, «μεμιασμένη κοινωνία», «ρίζα πικρίας», «μίασμα γέγονε τή καθολική Έκκλησία, ή τών χριστιανοκατηγόρων αίρεσις». Επίσης, ή αίρεση «έγκαταλείπouσα» άμέσως ή έμμέσως «τόν Κύριον ήμϊν Ίησοϊν Χριστόν τόν Υϊόν του Θεοϋ» καταντᾶ «κεκρυμμένη είδωλολατρία» καί άθεϊα καί γι' αυτό ό άκολουθϊων αύτῆ «του χριστιανικού καταλόγου, ως άλλότριος έξωθεισθω καί έκπιπέπτω».

Εϊναι λοιπόν άδύνατον στήν Μία Έκκλησία του Χριστού νά έντάσσονται αίρέσεις ή πλάνες. **Εϊναι λοιπόν άδύνατη ή άναγνώριση τής κακόδοξης «περιεκτικῆς έκκλησιολογίας» τής Β' Βατικανῆς ως Όρθοδόξου δογματικῆς διδασκαλίας στήν Αγία καί Μεγάλη Σύνοδος τής Όρθοδόξου Έκκλησίας.**

Έλπίζουμε, εύχόμαστε καί προσευχόμαστε ή Αγία καί Μεγάλη Σύνοδος νά άναδειχθεϊ άξια του όνόματός της καί νά όρθοτομήσει τόν λόγον τής Χριστού άληθείας. Μόνο έτσι θά διατρανώσει τήν ένότητα τής Όρθοδοξίας μας.

[1] <http://www.romfea.gr/katigories/10-apopseis/8579-abudou-kurillos-empisteuomai-tin-ekklisia>. Άπάντηση στό άρθρο συνέταξε τό επί τών αίρέσεων καί τών παραθρησκευϊων Γραφεϊο τής Ί. Μητροπόλεως Πειραιως (<http://www.romfea.gr/diafora/8729-i-impeiraios-gia-to-keimeno-tou-episkopou-abudou-kurillou>). Στήν άντα-πάντησή του ό Θεοφιλέστατος Άβύδου (<http://www.romfea.gr/katigories/10-apopseis/8897-apantisi-abudou-sto-grafeio-aireseon-tis-im-peiraios>) άναφέρεται σέ «έκ Πατρϊων ύποβολέα» του κειμένου του Γραφείου. Θά περιμέναμε νά είναι σαφέστερος ό Άγιος Άβύδου, αλλά είναι προφανές ότι δέν ύπονοεϊ έμένα (όπως κάποιος ύπέθεσαν), διότι, έκτός τών άλλων, ως έγκριτος πανεπιστημιακός, γνωρίζει πολύ καλά καί μπορεί νά διακρίνει τό ύφος γραφῆς...

[2] Ἐπιστολή 114, «τοῖς ἐν Ταρσῶ περὶ Κυριακόν», PG 32, 528-529.

[3] Γράφει ἐπὶ λέξει ὁ Μ. Βασίλειος : «Συντυχῶν τοίνυν τοῖς ἀδελφοῖς, καὶ θεασάμενος αὐτῶν πολὺ μὲν τὸ φιλάδελφον καὶ τὸ περὶ ὑμᾶς ἀγαπητόν, πολλῶ δὲ ἔτι πλεον τὸ φιλόχριστον καὶ τὸ περὶ τὴν πίστιν ἀκριβές τε καὶ εὐτόνον . καὶ ὅτι πολλὴν ἀμφοτέρων ποιοῦνται σπουδὴν, τῆς τε ὑμετέρας ἀγάπης μὴ χωρίζεσθαι, καὶ τὴν ὑγιαίνουσαν πίστιν μὴ καταπροδοῦναι . ἀποδεξάμενος αὐτῶν τὴν ἀγαθὴν προαίρεσιν ἐπιστέλλω τῇ σεμνότητι ὑμῶν, παρακαλῶν πάση ἀγάπῃ ἔχειν αὐτοὺς ἠνωμένους γνησίως, καὶ πάσης ἐκκλησιαστικῆς φροντίδος κοινωνοὺς ... αὐτὸς γὰρ ἐγγυῶμαι τὸ μέρος τῶν ἀδελφῶν, ὡς εἰς οὐδὲν ἀντεροῦσιν, ἀλλὰ πᾶσαν ὑμῖν ἐπιδείξονται εὐταξίας ὑπερβολήν», αὐτόθι.

[4] V. Laurent, Les "Memoires" ...Sylvestre Syropoulos, Paris 1971, σ. 258.

[5] V. Laurent, Les "Memoires" ...Sylvestre Syropoulos, Paris 1971, σ. 280.

[6] V. Laurent, Les "Memoires" ...Sylvestre Syropoulos, Paris 1971, σ. 444.

[7] Ἰ. Καρμίρη, Τὰ Δογματικὰ καὶ Συμβολικὰ Μνημεῖα τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, τόμ. Β΄, Graz-Austria 19682, σ. 353-362.

[8] κε΄ Συνεδρίαση τῆς Συνόδου Φεράρας -Φλωρεντίας , στό : Πηδάλιον... εκδ. Ρηγόπουλος, Θεσσαλονίκη, 1991, σ. 55.

[9] «Ἐν κοινοβουλίῳ ὄντες, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ἀνέγνωμεν γράμματα ἀφ' ὑμῶν σταλέντα περὶ τῶν παρὰ τοῖς αἰρετικοῖς, ἢ σχισματικοῖς δοκούντων βεβαπτίσθαι, ἐρχομένων πρὸς τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν, ἣτις ἐστὶ μία, ἐν ἧ βαπτίζομεθα καὶ ἀναγεννώμεθα. Περὶ ὧν καὶ πεποιθήμεν, καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς ἐκεῖνα πράττοντας, τὴν στερρότητα τοῦ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας κανόνος κρατεῖν. Ὅμως ἐπεὶ συγκοινωνοὶ ἡμῶν ἐστε καὶ ζητῆσαι περὶ τούτου διὰ τὴν κοινὴν ἀγάπην ἠθελήσατε, οὐ πρόσφατον γνώμην, οὐδὲ νῦν ἠδρασμένην προσφέρομεν, ἀλλὰ τὴν πάλαι ὑπὸ τῶν προγενεστερῶν ἡμῶν μετὰ πάσης ἀκριβείας καὶ ἐπιμελείας δεδοκιμασμένην, καὶ ὑφ' ἡμῶν παρατηρηθεῖσαν, κοινούμεθα ὑμῖν καὶ συζεύγνυμεν, τοῦτο καὶ νῦν χειροτονοῦντες, ὅπερ διὰ παντὸς ἰσχυρῶς καὶ ἀσφαλῶς κρατοῦμεν, μηδένα βαπτίζεσθαι δύνασθαι ἔξω τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, ἐνὸς ὄντος βαπτίσματος καὶ ἐν μόνῃ τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ ὑπάρχοντος. Γέγραπται γάρ· Ἐμὲ ἐγκατέλιπον, πηγὴν ὕδατος ζῶντος, καὶ ὠρυξαν ἑαυτοῖς λάκκους συντετριμμένους, τοὺς μὴ δυναμένους ὕδωρ συσχεῖν. Καὶ πάλιν, ἡ ἀγία Γραφή προμηνύουσα λέγει· **Ἀπὸ ὕδατος ἀλλοτρίου ἀπέχεσθε καὶ ἀπὸ πηγῆς ἀλλοτρίας μὴ πῖντε.** Δεῖ δὲ καθαρῖζεσθαι καὶ ἀγιάζεσθαι τὸ ὕδωρ πρῶτον ὑπὸ τοῦ ἱερέως, ἵνα δυνηθῇ τῷ ἰδίῳ βαπτίσματι τὰς ἀμαρτίας τοῦ βαπτιζομένου ἀποσμηξαι. Διὰ τε Ἰεζεκιήλ τοῦ προφήτου λέγει Κύριος· Καὶ ῥαντίσω ὑμᾶς καθαρῶ ὕδατι καὶ καθαρῶ ὑμᾶς, καὶ δώσω ὑμῖν καρδίαν καινὴν, καὶ πνεῦμα καινὸν δώσω ὑμῖν. Πῶς δὲ δύναται καθαρῖσαι καὶ ἀγιάσαι ὕδωρ ὁ ἀκάθαρτος ὢν αὐτὸς, καὶ παρ' ὧ Πνεῦμα ἅγιον οὐκ ἔστι, λέγοντος τοῦ Κυρίου ἐν τοῖς Ἀριθμοῖς· **Καὶ πάντων ὧν ἄψεται ὁ ἀκάθαρτος, ἀκάθαρτα ἔσται;** Πῶς βαπτίζων δύναται ἄλλῳ δοῦναι ἄφεσιν ἀμαρτιῶν ὁ μὴ δυνηθεὶς τὰ ἴδια ἀμαρτήματα ἔξω τῆς ἐκκλησίας ἀποθέσθαι; Ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ ἐρώτησις, ἢ ἐν τῷ βαπτίσματι γενομένη, μάρτυς ἐστὶ τῆς ἀληθείας· λέγοντες γὰρ τῷ ἐξεταζομένῳ· Πιστεύεις αἰώνιον ζωὴν καὶ ἄφεσιν ἀμαρτιῶν λαμβάνειν; οὐκ ἄλλο τι λέγομεν, εἰ μὴ ὅτι ἐν τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ δοθῆναι δύναται. Παρὰ δὲ τοῖς αἰρετικοῖς, ὅπου ἐκκλησία οὐκ ἔστιν, ἀδύνατον ἀμαρτημάτων ἄφεσιν λαβεῖν. Καὶ διὰ τοῦτο οἱ τῶν αἰρετικῶν συνήγοροι ἢ τὴν

ἐπερώτησιν ἐναλλάξει ὀφείλουσιν ἢ τὴν ἀλήθειαν ἐκδικῆσαι, εἰμὴ τι αὐτοῖς καὶ τὴν ἐκκλησίαν προσνέμουσιν, οὐς βάπτισμα ἔχειν διαβεβαιοῦνται. Ἀνάγκη δὲ ἐστὶ καὶ χρίεσθαι τὸν βεβαπτισμένον, ἵνα, λαβὼν χρῖσμα, μέτοχος γένηται Χριστοῦ· ἀγιάσαι δὲ ἔλαιον οὐ δύναται ὁ αἰρετικός, ὁ μήτε θυσιαστήριον ἔχων, μήτε ἐκκλησίαν· ὅθεν οὐ δύναται χρῖσμα τὸ παράπαν παρὰ τοῖς αἰρετικοῖς εἶναι. Πρόδηλον γάρ ἐστὶν ἡμῖν, μηδαμῶς δύνασθαι παρ' ἐκείνοις ἀγιάζεσθαι ἔλαιον εἰς εὐχαριστίαν. Εἰδέναι γάρ καὶ μὴ ἀγνοεῖν ὀφείλομεν, ὅτι γέγραπται· "Ἐλαιον ἀμαρτωλοῦ μὴ λιπανάτω τὴν κεφαλὴν μου· ὁ δὲ καὶ πάλαι ἐμήνυσε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐν ψαλμοῖς. Μήπως, ἐξιχνιασθεῖς τις καὶ ἀπὸ τῆς εὐθείας ὁδοῦ πλανηθεῖς, παρὰ τοῖς αἰρετικοῖς, τοῖς τοῦ Χριστοῦ ἀντιπάλαις, χρισθῆ. Πῶς δὲ εὐξεται ὑπὲρ τοῦ βαπτισθέντος οὐχὶ ἱερεὺς, ἀλλ' ἱερόσουλός καὶ ἀμαρτωλός, λεγούσης τῆς Γραφῆς, ὅτι Ὁ Θεὸς ἀμαρτωλῶν οὐκ ἀκούει, ἀλλ' ἐάν τις θεοσεβῆς ἦ καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῆ, τούτου ἀκούει; Διὰ τῆς ἀγίας ἐκκλησίας νοοῦμεν ἄφεσιν ἀμαρτιῶν· τίς δὲ δύναται δοῦναι, ὅπερ αὐτὸς οὐκ ἔχει; ἢ πῶς δύναται πνευματικὰ ἐργάζεσθαι ὁ ἀποβαλὼν Πνεῦμα ἅγιον; Διὰ τοῦτο καὶ ἀνανεοῦσθαι ὀφείλει ὁ πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ἐρχόμενος, ἵνα ἔσω διὰ τῶν ἀγίων ἀγιασθῆ, γέγραπται γὰρ ὅτι· "Ἄγιοι ἔσεσθε, καθὼς ἐγὼ ἅγιός εἰμι, λέγει Κύριος· ἵνα καὶ ὁ πλάνη βουκοληθεῖς ἐν τῷ ἀληθεῖ καὶ ἐκκλησιαστικῷ βαπτίσματι καὶ αὐτὸς τοῦτο ἀποδύσηται, ὅστις πρὸς Θεὸν ἐρχόμενος ἄνθρωπος καὶ ἱερέα ἐπιζητῶν, ἐν πλάνη εὐρεθεῖς, ἱεροσύλῳ προσέπεσε.

Δοκιμάζειν γάρ ἐστὶ τὸ τῶν αἰρετικῶν καὶ σχισματικῶν βάπτισμα, τὸ συνευδοκεῖν τοῖς ὑπ' ἐκείνων βεβαπτισμένοις. Οὐ γὰρ δύναται ἐν μέρει ὑπερισχύειν· εἰ ἡδυνήθη βαπτίσαι, ἴσχυε καὶ ἅγιον Πνεῦμα δοῦναι· εἰ οὐκ ἡδυνήθη, ὅτι, ἔξω ὢν, Πνεῦμα ἅγιον οὐκ ἔχει, οὐ δύναται τὸν ἐρχόμενον βαπτίσαι, ἐνὸς ὄντος τοῦ βαπτίσματος καὶ ἐνὸς ὄντος τοῦ ἀγίου Πνεύματος καὶ μιᾶς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, ἐπάνω Πέτρου τοῦ Ἀποστόλου, ἀρχῆθεν λέγοντος, τῆς ἐνότητος τεθεμελιωμένης· καὶ διὰ τοῦτο τὰ ὑπ' αὐτῶν γινόμενα, ψευδῆ καὶ κενὰ ὑπάρχοντα, πάντα ἐστὶν ἀδόκιμα. Οὐ γὰρ δύναται τι δεκτὸν καὶ αἰρετὸν εἶναι παρὰ τῷ Θεῷ τῶν ὑπ' ἐκείνων γινομένων, οὐς ὁ Κύριος πολεμίους καὶ ἀντιπάλους αὐτοῦ λέγει ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις· Ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἐστὶ, καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορπίζει.

Καὶ ὁ μακάριος Ἀπόστολος Ἰωάννης, ἐντολὰς Κυρίου τηρῶν, ἐν τῇ ἐπιστολῇ προέγραψεν· Ἠκούσατε, ὅτι ὁ ἀντίχριστος ἔρχεται, καὶ νῦν δὲ ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγόνασιν· ὅθεν γινώσκωμεν, ὅτι ἐσχάτη ὥρα ἐστίν. Ἐξ ἡμῶν ἐξῆλθον, ἀλλ' οὐκ ἦσαν ἐξ ἡμῶν. Ὅθεν καὶ ἡμεῖς συνιέναι ὀφείλομεν καὶ νοεῖν, ὡς οἱ ἐχθροὶ Κυρίου καὶ οἱ ἀντίχριστοι ὠνομασμένοι, δυνατοὶ οὐκ εἶεν χάριν δοῦναι τῷ Κυρίῳ. Καὶ διὰ τοῦτο ἡμεῖς οἱ σὺν Κυρίῳ ὄντες καὶ ἐνότητά Κυρίου κρατοῦντες καὶ κατὰ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ χορηγοῦμενοι, τὴν ἱερατείαν αὐτοῦ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ λειτουργοῦντες, ὅσα οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ, τουτέστι πολέμιοι καὶ ἀντίχριστοι, ποιοῦσιν ἀποδοκιμάσαι καὶ ἀποποιῆσαι καὶ ἀπορρίψαι καὶ ὡς βέβηλα ἔχειν ὀφείλομεν. Καὶ τοῖς ἀπὸ πλάνης καὶ στρεβλότητος ἐρχομένοις, ἐπὶ γνώσει τῆς ἀληθινῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς πίστεως, δοῦναι καθόλου θείας δυνάμεως μυστήριον, ἐνότητός τε, καὶ πίστεως, καὶ ἀληθείας».

[10] Γ. Φλωροφσκι, Τὸ Σῶμα τοῦ ζῶντος Χριστοῦ. Μία ὀρθόδοξη ἐρμηνεία τῆς Ἐκκλησίας, μτφρ. Ἰ. Παπαδοπούλου, ἐκδ. Ἀρμός, Θεσσαλονίκη 1972, σ. 131-132. Κριτικὴ στὸ ἄρθρο τοῦ π. Γ. Φλωρόφσκυ στὸ Αθ. Γιεφτιτσο, «Ὁ π. Γεώργιος Φλωρόφσκυ περὶ τῶν ὀρίων τῆς Ἐκκλησίας», Θεολογία, 81 (2010) 137-158. βλ. καὶ Β. Τσιγκοσ, Θεσμικὴ καὶ χαρισματικὴ διάσταση τῆς ἐκκλησίας, Ἡ ἐνότητά χριστολογίας καὶ πνευματολογίας στὴν ἐκκλησιολογία Ἰωάννου τοῦ

Χρυσοστόμου, έκδ. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2010, σ. 96-114.

Ίδιαίτερα ενδιαφέρουσες είναι ἐπ' αὐτοῦ οἱ παρατηρήσεις τοῦ π. Πέτρου Heers: «Ἐπομένως δὲν ὑπάρχει βάση γιὰ τὸ ἐπιχείρημα μίας μυστηριακῆς ἐνεργείας ἐκτὸς τῶν “ὄρατῶν ὀρίων” τῆς Ἐκκλησίας, διότι κάτι τέτοιο ὑπονοεῖ τὴν ὑπαρξὴ “ἀόρατων ὀρίων” τῆς Ἐκκλησίας, ἢ τὴν ὑπαρξὴ ἐνὸς μέρους τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῆς γῆς, ποὺ εἶναι ἀόρατο (LG 8b, 15 καὶ UR 3a, 3d). Διότι, ἐὰν ὑπάρχουν “ἀόρατα ὄρια” τῆς Ἐκκλησίας, πῶς μποροῦν αὐτὰ νὰ προσδιοριστοῦν; Ἄν δὲ εἶναι ἀπροσδιόριστα, τότε πῶς μποροῦν νὰ εἶναι ὄρια; Τὸ ἴδιο πρόβλημα ἰσχύει καὶ γιὰ τὴν ἰδέα μιᾶς “ὄρατῆς ἐνότητας” τῆς Ἐκκλησίας, ὡς νὰ ἦταν δυνατὸν νὰ ὑπάρξει μία ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας ποὺ εἶναι ἀόρατη καὶ ἀπροσδιόριστη. Τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ εἶναι “ἐν τῷ κόσμῳ” (Ἰωάν. 1,10) ὡς τὸ “φῶς τοῦ κόσμου” (Ἰωάν. 9, 5), τὸ ὁποῖο “οὐ δύναται κρυβῆναι” (Ματθ. 5, 14). Ἡ ἐνότητα ἀποτελεῖ τὸ ἴδιο τὸ “εἶναι” τῆς Ἐκκλησίας καὶ συνυφαίνεται μὲ τὸ γεγονὸς ὅτι Αὐτὴ εἶναι τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ποὺ συνίσταται ἀπὸ σάρκα καὶ αἷμα καὶ κατοικεῖ “ἐν τῷ κόσμῳ” (Ἰωάν. 1, 14)». Πρωτ. Π. Χιρσ, Ἡ ἐκκλησιολογικὴ ἀναθεώρηση τῆς Β' Βατικανῆς, Θεσσαλονίκη 2014, σ. 182 κ.έξ.

[11] Ἰω. Ζηζιουλας, Ἡ ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ Θ. Εὐχαριστίᾳ καὶ τῷ Ἐπισκόπῳ κατὰ τοὺς τρεῖς πρώτους αἰῶνας, έκδ. Γρηγόρη, ἐν Ἀθήναις 19902, σ. 131-132, Πρωτ. Π. Χιρσ, Ἡ ἐκκλησιολογικὴ ἀναθεώρηση, σ. 75-89, 95-97, 166-167.

[12] Π. Μενεβισογλου, Ἱστορικὴ εἰσαγωγὴ εἰς τοὺς Κανόνας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, έκδ. Ἰ. Μ. Σουηδίας καὶ πάσης Σκανδιναβίας, Στοκχόλμη 1990, σ. 68, ὑποσ. 5 καὶ σ. 69-83.

[13] Σπ. Μήλιας, Πρακτικὰ τῶν Ἁγίων καὶ Οἰκουμενικῶν Συνόδων, έκδ. Καλύβης Τιμίου Προδρόμου Ἱερᾶς Σκήτης Ἁγίας Ἄννης, Ἁγ. Ὅρος, τ. Α' (1981), πανομοιότυπος ἀνατύπωσις τῆς ἐκδόσεως 1761, 1763, σ. 184-190, Mansi 1, 967A-991C, Γ. Α. Ράλλη- Μ. Ποτλῆ, Σύνταγμα τῶν θείων καὶ ἱερῶν Κανόνων τῶν τε Ἁγίων καὶ πανευφήμων Ἀποστόλων, καὶ τῶν ἱερῶν Οἰκουμενικῶν καὶ Τοπικῶν Συνόδων καὶ τῶν κατὰ μέρος Ἁγίων Πατέρων, έκδ. Β. Ρηγοπούλου, Θεσσαλονίκη 2002, τ. Γ', σ. 7-19.

[14] Χρυσοστόμου Κωνσταντινίδου, Μητροπολίτου Ἐφέσου, Καθηγητοῦ τῆς Ὁρθοδόξου Δογματικῆς Θεολογίας, Ἡ ἀναγνώριση τῶν Μυστηρίων τῶν Ἑτεροδόξων στίς διαχρονικὲς σχέσεις Ὁρθοδοξίας καὶ Ρωμαιοκαθολικισμοῦ, έκδ. Ἐπέκταση 1995 σελ. 94.

[15] Χρυσοστόμου Κωνσταντινίδου, ἐνθ. ἀνωτ. σελ. 96.

[16] Ἑρμηνεῖα στον Αποστ-46 καὶ στον Κυπρ-1.

[17] Αθ. Γεφτιτς, «Ὁ π. Γεώργιος Φλωρόφσκυ», σ. 146, ὑποσ. 11.

[18] Ἐνδεικτικὰ: «Τί εἶναι ἐκεῖνο ποὺ καθιστᾷ ἓνα -κατ' αὐτούς- ἀνυπόστατο μυστήριον ὑποστατό, ὅταν ἀκολουθήσει ἢ προσέλευση στὴν Ἐκκλησία; ... τὸ ἐρώτημα μετατίθεται στό, πῶς ἡ Ἐκκλησία σὲ ἓνα γεγονὸς στό ὁποῖο ἢ ἴδια κατ' ἀρχὴν καὶ καθ' ἑαυτὸ δὲν ἀναγνωρίζει ὅτι τελεῖται διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, στὴ συνέχεια τὸ ἀποδέχεται ὡς ἐγκύρως τελεσθὲν στὴν περίπτωση προσεύλεσης στὴν ἀληθινὴ Ἐκκλησία... Ἡ ἀναγνώριση τοῦ βαπτίσματος τῶν αἱρετικῶν γίνεται διὰ μαγείας; Γίνεται θαυματουργικά; Γίνεται ἀναγνωριζόμενον σὲ συγκεκριμένους περιπτώσεις ὡς προϋπάρχον, γιὰ νὰ διευκολυνθοῦν οἱ πολλοὶ νὰ προσέλθουν στὴν Ἐκκλησία; ... Εἶναι λοιπὸν ἡ θεώρηση περὶ αὐτομάτου μεταβολῆς τοῦ ἀνυποστάτου σὲ

ύποστατό, στην περίπτωση εισόδου στην άληθινή Έκκλησία, ικανοποιητική;»

[19] Μητροπολίτου Εφέσου, Χρυσόστομου (Κωνσταντίνιδη), Η αναγνώριση των μυστηρίων των ετεροδόξων στις διαχρονικές σχέσεις Ορθοδοξίας και Ρωμαιοκαθολικισμού, εκδ. Επέκταση, Κατερίνη 1995, σ. 184.

[20] Μητρ. Μεσσηνίας Χρυσόστομος (Σαββάτος), «Εκκλησιολογική θεώρηση των Ιερών Κανόνων», στο Συνέδριο «Κανόνες της Εκκλησίας και σύγχρονες προκλήσεις», Βόλος, 8-11.5.2014 (από το λεπτό 18:11 έως 19:58 της εισηγήσεως).

[21] Πρωτ. Π. Χιρσ, Η έκκλησιολογική αναθεώρηση τῆς Β' Βατικανῆς, σ. 168, 191, 193.

egolpio.wordpress.com